

Fennia Liv

Verksamhetsberättelse och bokslut 2016

Innehåll

Verkställande direktörens översikt	1
Styrelsens verksamhetsberättelse	2
Bokslut	
Resultaträkning	5
Balansräkning	7
Moderbolagets finansieringsanalys	9
Bokslutsprinciper	10
Koncernbolagen	14
Noter till moderbolaget	
Not 1. Premieinkomst	15
Not 2. Utbetalda ersättningar	16
Not 3. Specifikation av nettointäkterna från placeringsverksamheten	17
Not 4. Fondförsäkringarnas andel av nettointäkterna från placeringsverksamheten i resultaträkningen	18
Not 5. Specifikation av driftskostnader	19
Not 6. Verkligt värde och värderingsdifferens för placeringar	20
Not 7. Förändringar i fastighetsplaceringar	21
Not 8. Placeringar i företag i samma koncern och i ägarintresseföretag	22
Not 9. Fordringar	23
Not 10. Placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar	24
Not 11. Innehav i övriga företag	25
Not 12. Förändringar i immateriella och materiella tillgångar i moderbolaget	26
Not 13. Eget kapital	27
Not 14. Skulder	28
Not 15. Ansvarsskuld för fondförsäkringar	29
Not 16. Säkerheter och ansvarsförbindelser	30
Not 17. Noter om koncernen	31
Bokslutets nyckeltal	32
Placeringsfördelning enligt verkligt värde	33
Nettointäkter av placeringsverksamheten på sysselsatt kapital	34
Formler för beräkning av nyckeltal	35
Risker och risk- och solvenshantering	36
Styrelsens förslag till hur vinsten ska disponeras	45
Revisionsberättelse	46
Fennia Livs förvaltningsorgan	
Styrelse	48
Revisorer	49
Ledning	50
Läkare	51

■ Under min vakt

Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv startades av försäkringsbolaget Fennia och Arbetspensionsbolaget Pensions-Fennia 1998. Innan det nuvarande, snart tjugoåriga, egna livbolaget startades gjordes kundernas livförsäkringslösningar bl.a. hos livförsäkringsaktiebolaget Nova. De lösningar som Fennia gjorde överfördes från Novas försäkringsbestånd till Fennia Liv.

Det äldsta fortfarande giltiga försäkringsavtalet, en dödsfallsförsäkring, har börjat den 5 augusti 1980.

För nästan 40 år sedan tog bolaget genom en försäkring upp till ett avtalat belopp ansvar för dödsfallsrisken av den försäkrade. Den äldsta försäkringen som bygger på sparande började den 1 juli 1986 (Sesam Grupp-försäkring).

Det sista slutdatumet bland giltiga försäkringar uppskattas vara den 12 november 2096 när den yngsta försäkrade i gruppensionsbeståndet fyller 100 år. Hen har som förmån en så kallad livstidspension. Den yngsta försäkrade med en individuell pensionsförsäkring fyller i sin tur 100 år den 23 april 2092 och den högsta åldersgränsen på 90 år för den yngsta försäkrade med en risklivförsäkring uppnås den 31 mars 2091.

Vi har alltså ansvar att bära i nästan 80 år framöver. Och enligt lagen om försäkringsavtal hålls vårt ansvar oförändrat efter att vi en gång har skrivit under ett avtal, om försäkringstagaren inte uttryckligen begär ändringar.

Jag har fått den stora äran att under tio vara en del av detta kontinuum som bolagets verkställande direktör. Jag är också väldigt stolt över att kunna överlåta mina uppgifter som verkställande direktör till min efterträdare Alexander Schoschkoff i ett skede där bolaget är i utmärkt skick och har kunnat växa betydligt under de senaste fem åren.

Jag vill framföra ett ödmjukt tack till våra kunder för förtroendet både för den gångna och kommande tiden. Jag vill i denna period av förändring särskilt tacka vår sakkunniga personal för de gångna tio åren. Jag tackar styrelsen för förtroendet och ägarna för tålamodet när bolagets vinst styrs i första hand till de försäkrades förmåner och bolagets solvens.

Ett varmt tack också till alla våra samarbetspartner som aktivt har använt Fennia Livs tjänster. Utan er hjälp skulle vi inte ha uppnått den betydande tillväxt som skett under de senaste åren.

Vi arbetar dagligen för att ytterligare förbättra vår service och att sköta bolaget så att den ovannämnda pensionstagaren i gruppensionen tack vare den pension som vi betalar ut på gott humör kan fira sin 100-årsdag den 12 november 2096.

Seppo Rinta

Verkställande direktör för Fennia Liv fram till den 1 april 2017

Vice verkställande direktör för Fennia och ställföreträdande koncernchef från den 1 april 2017

■ Styrelsens verksamhetsberättelse

Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv ökade sin premieinkomst jämfört med föregående år. Placeringsverksamhetens risknivå sänktes på grund av den låga räntenivån och osäkerheten på marknaden.

Fennia Liv är Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennias dotterbolag med 100 procents ägarandel.

Försäkringsverksamhet

Fennia Livs totala premieinkomst utan avdrag för återförsäkrares andel ökade till 207,1 miljoner euro (199,8 mn euro). Av bolagets premieinkomst var 170,2 miljoner euro (165,4 mn euro) livförsäkringar och 36,8 miljoner euro (34,4 mn euro) pensionsförsäkringar. Premieinkomsten från pensionsförsäkringar som tecknats av företag fortsatte att öka trots att premieinkomsten från individuella pensionsförsäkringar har pekat nedåt. Premieinkomsten från fondförsäkringar uppgick till 165,0 miljoner euro (158,3 mn euro) och utgjorde 80 procent (79 %) av bolagets premieinkomst. Premieinkomsten från försäkringar med fortlöpande premie var 57,0 miljoner euro (52,9 mn euro) och dess andel av den totala premieinkomsten var 28 procent (26 %).

Utbetalda ersättningar ökade till 90,7 miljoner euro (83,2 mn euro). Återköp uppgick till 40,4 miljoner euro (30,6 mn euro). Återbetalningar av sparbelopp utgjorde 6,4 miljoner euro (3,4 mn euro). Sammanlagt 34,6 miljoner euro (33,7 mn euro) utbetalades i pensioner och 5,1 miljoner euro (11,5 mn euro) vid dödsfall och arbetsoförmåga.

Driftskostnaderna var 14,0 miljoner euro (13,5 mn euro). Bolagets omkostnadsprocent inklusive intäkterna avseende arvoden och provision av fonder som placerats i fondförsäkringar var 94,8 procent (100,8 %).

Den totala avkastningen på försäkringskapital som är bundna till bolagets resultat varierade 2016 mellan 1,0 och 4,5 procent beroende på försäkringsgren och kvartal. De beviljade kundåterbärningarna uppgick till 2,4 miljoner euro, av vilka 0,4 miljoner euro finansierades genom att utnyttja den redan tidigare uppkomna ansvarsskulden för extra förmåner. Bolaget fortsatte att öka ansvarsskulden för räntekomplettering för att förbereda sig på kommande kostnader som uppstår då beräkningsräntan gottskrivs försäkringar.

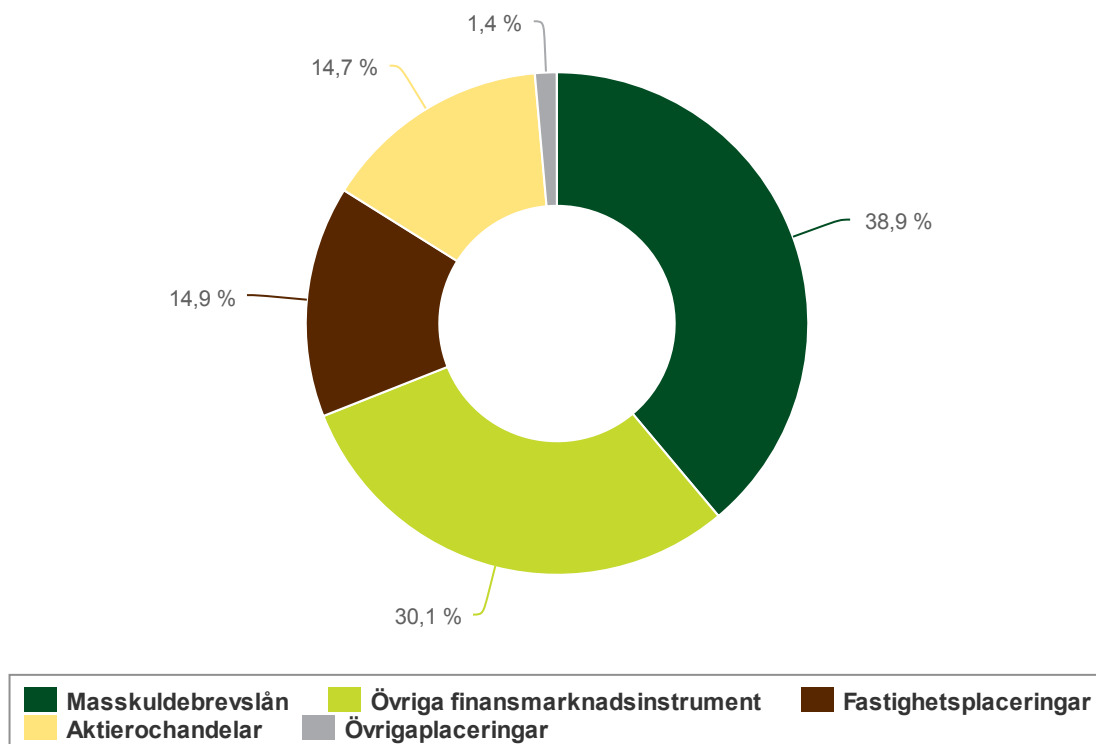
Placeringsverksamhet

Bolagets placeringsintäkter enligt verkligt värde var 30,5 miljoner euro (34,7 mn euro), dvs. avkastningen var 4,3 procent (5,0 %) på placerat kapital. Placeringarnas nettointäkter som bokförts i bolagets resultat var 91,8 miljoner euro (122,1 mn euro), varav fondförsäkringarna utgjorde 62,7 miljoner euro (46,7 mn euro). Placeringsbeståndets risknivå sänktes ytterligare under räkenskapsperioden. I resultatet av jämförelseårets placeringsverksamhet ingår exceptionellt mycket försäljningsvinster.

Vid årets slut var placeringarnas verkliga värde 756 miljoner euro (749 mn euro). Masskuldebrevslån och placeringar i långa räntefonder utgjorde 39 procent av placeringsbeståndet, och penningmarknadsplaceringar och depositioner 30 procent. Aktier, placeringar i aktiefonder och kapitalfonder utgjorde 15 procent, fastighetsplaceringar 15 procent och lånefordringar och övriga placeringar 1 procent. De medel som utgör täckning för fondförsäkringar ökade kraftigt och var 903 miljoner euro (723 mn euro).

Fördelning av Fennia Livs placeringsbestånd 31.12.2016 749,3 (749,3) miljoner euro

Placeringsverksamhetens avkastningsprocent 4,3 % (5,0 %)

Resultat

Bolagets rörelsevinst var 12,8 miljoner euro (3,0 mn euro). Koncernens rörelsevinst var 10,2 miljoner euro (2,6 mn euro). Bolaget överförde i slutet av räkenskapsåret 20 miljoner euro (70 mn euro) från resultatet till ansvarsskulden för räntekomplettering. Ansvarsskulden för räntekomplettering var i slutet av året 136 miljoner euro.

Företagsledning och personal

Under verksamhetsåret bestod Fennia Livs styrelse av industrirådet Mikael Ahlbäck (ordförande), filosofiedoktor Matti Ruohonen (vice ordförande), vd Antti Kuljukka, vd Juha-Pekka Halmeenmäki och vice vd Eero Eriksson.

Styrelsen sammanträdde sammanlagt nio gånger under verksamhetsåret. Medlemmarnas närvaroprocent var 100.

Bolagets verkställande direktör var Seppo Rinta.

År 2016 hade bolaget i genomsnitt 53 anställda (54).

Belöning

Utgångspunkten för belöningen i Fenniakoncernen och därmed också i Fennia Liv är att den är sporrande, rättvis och rimlig och att belöningen av ledningen och personalen motsvarar koncernens och koncernbolagens korta och långsiktiga intressen. Fennia Livs belöningssystem grundar sig på på förhand fastställda mål som bygger på bolagets strategiska målsättningar. I Fenniakoncernens lönepolicy fastställs hur löner och belöningar bestäms. På Fennia är lönepolicyn en helhet, som påverkas utöver av ett intressant och tillräckligt utmanande uppgiftsområde också av bra ledning, personalförmåner och penningbelöning. Av lönepolicyn framgår även hur var och en Fenniaanställd kan påverka löneutvecklingen genom att utveckla sig själv och sitt eget arbete, och vilka de ansvar som gäller löne- och belöningsfrågor är i bolaget.

I enlighet med belöningsprinciper har belöningen byggts upp på ett sätt som förebygger osund risktagning. Belöningssystemen har bl.a. på förhand fastställda maximibelöningar, som begränsar maximibeloppet för belöningar, och villkor för force majeure, som ger styrelsen rätt att ändra systemen om bolagets ekonomiska ställning har äventyrats eller om omständigheterna i övrigt ändrats avsevärt. När man beslutar om belöningar är det i regel den belönade personens chefs chef som beslutar om belöningsfrågor.

Koncernstruktur

Till koncernbokslutet har konsoliderats Fennia Kapitalförvaltning Ab, som bolaget äger till 100 procent.

I slutet av räkenskapsperioden omfattade koncernen Fennia Liv dessutom 12 fastighetsbolag som ägdes helt av bolaget.

Kapitalförvaltning

Bolagets lönsamhet förbättrades under räkenskapsperioden. Resultatet för räkenskapsperioden var 0,8 miljoner euro (0,3 mn euro). Bolagets eget kapital ökade och var vid slutet av räkenskapsperioden 2,1 miljoner euro (1,4 mn euro).

I slutet av räkenskapsperioden var bolagets solvens bra, kapitaltäckningsgraden var 35,7 procent och bolagets egna medel var 2,1 miljoner euro (det kalkylmässiga minimikravet på egna medel är 0,5 miljoner euro).

De kundtillgångar som Fennia Kapitalförvaltning förvaltar uppgick vid slutet av året till 286 miljoner euro (234 mn euro). De nya kapitalen hänförde sig till stora delar till fonden som placerar i kontors- och affärslokaler, eftersom placerarna på grund av den låga räntenivån och den gungande aktiemarknaden lockades av fastighetsplacering.

Risk- och solvenshantering

Grunden för Fennia Livs riskhantering utgörs av de principer för risk- och solvenshantering som styrelserna i Fennias koncernbolag fastställt. Styrmodellen för riskhanteringssystemet bygger på den så kallade modellen med tre försvarslinjer, som beskrivs närmare i avsnittet om riskhantering.

En riskhanteringskommitté har tillsatts för koncernens försäkringsbolag för att förbereda, styra och koordinera risk- och solvenshanteringsuppgifter samt för att förmedla information om detta.

Placeringsverksamheten grundar sig på en placeringsplan, som har godkänts av bolagets styrelse, där man bland annat definierar allokering av placeringar samt ansvar och befogenheter för aktörer i den praktiska placeringsverksamheten. När allokeringen av placeringarna fastställs beaktas bolagets risktäckningskapacitet.

För risker och risk- och solvenshantering har bokslutsnoter utarbetats, där Fennia Livs mest betydande risker och de allmänna principerna för risk- och solvenshanteringen tas upp.

Rapport om solvens och finansiell ställning

Rapporten om Fennia Livs solvens och finansiella ställning publiceras den 19 maj 2017 på Fennias webbplats www.fennia.fi.

Utsikter för pågående räkenskapsperiod

Den moderata höjningen av räntenivån tillsammans med den gryende ekonomiska återhämtningen stabiliserar affärsverksamheten. Planerna för beskattningen av sparprodukterna och den redan fastslagna ändringen i beskattningen av dödsfallssummorna kan däremot orsaka ostabilitet på livförsäkringsmarknaden.

Resultaträkning

1 000 €	Koncernen 2016	Koncernen 2015	Moderbolaget 2016	Moderbolaget 2015	Noter
Försäkringsteknisk kalkyl					
Premieinkomst					
Premieinkomst	207 062	199 823	207 062	199 823	1
Återförsäkrares andel	-1 181	-877	-1 181	-877	
	205 881	198 946	205 881	198 946	
Intäkter av placeringsverksamheten	79 649	126 986	81 724	125 659	3, 4
Uppskrivningar av placeringar	56 280	39 896	56 280	39 896	3, 4
Ersättningskostnader					
Utbetalda ersättningar	-90 651	-83 181	-90 651	-83 181	2
Återförsäkrares andel	350	50	350	50	
Totalförändring i ersättningsansvaret	-11 502	-3 373	-11 502	-3 373	
Bestandsöverföring	-	5 025	-	5 025	
Ersättningskostnader sammanlagt	-101 803	-81 479	-101 803	-81 479	
Förändring i premieansvaret					
Totalförändring i premieansvaret	-170 619	-278 895	-170 619	-278 895	
Bestandsöverföring	-	59 222	-	59 222	
	-170 619	-219 673	-170 619	-219 673	
Driftskostnader	-14 046	-13 544	-14 046	-13 544	5
Kostnader för placeringsverksamheten	-44 554	-43 139	-43 325	-41 164	3, 4
Korrigerig av uppskrivningar av placeringar	-2 900	-2 295	-2 900	-2 295	3, 4
Försäkringstekniskt resultat	7 888	5 699	11 192	6 347	
Annan än försäkringsteknisk kalkyl					
Övriga intäkter					
Intäkter av värdepappersverksamheten	2 910	2 212			
Övriga	3		3	-	
	2 913	2 213	3	-	
Övriga kostnader					
Kostnader för värdepappersverksamheten	-2 120	-1 959			
Avskrivning av goodwill	-241	-241	-241	-241	
Övriga	-2	-	-2	-	
	-2 363	-2 199	-242	-241	
Vinst av den egentliga verksamheten			10 953	6 106	
Bokslutsdispositioner					
Förändring i avskrivningsdifferensen			16	27	
Inkomstskatter					
Räkenskapsperiodens skatter	-1 931	-1 077	-1 931	-1 066	
Tidigare räkenskapsperiodens skatter	-38	84	-38	84	
Latenta skatter	1 294	549			

	-676	-445	-1 969	-982
Minoritetsandelar	-10	4		
Räkenskapsperiodens vinst	7 753	5 272	9 000	5 151

Balansräkning

1 000 €	Koncernen 2016	Koncernen 2015	Moderbolaget 2016	Moderbolaget 2015	Noter
AKTIVA					
Immateriella tillgångar					
Övriga utgifter med lång verkningstid	3 836	3 430	3 832	3 392	12
Goodwill	1 925	2 166	1 925	2 166	
Förskottsbetalningar	802	1 373	802	1 373	
	6 563	6 968	6 559	6 930	
Placeringar					
Fastighetsplaceringar					
Fastigheter och fastighetsaktier	76 377	106 696	60 667	87 700	7
Lånefordringar på företag inom samma koncern			16 740	17 395	
Lånefordringar på ägarintresseföretag	1 843	1 843	1 843	1 843	
	78 220	108 540	79 250	106 938	
Placeringar i företag inom samma koncern					
Dotterbolagsaktier			2 000	1 400	
Övriga placeringar					
Aktier och andelar	272 404	249 313	272 404	249 313	11
Finansmarknadsinstrument	336 130	333 718	336 130	333 718	
Fordringar på inteckningslån	2 904	2 951	2 904	2 951	
Depositioner	2 000	3 000	2 000	3 000	
	613 438	588 983	613 438	588 983	
Placeringar sammanlagt	691 658	697 522	694 688	697 321	6
Placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar	900 910	721 071	900 910	721 071	10
Fordringar					
Vid direktförsäkringsverksamhet					
Hos försäkringstagare	894	623	894	623	
Vid återförsäkringsverksamhet	350	50	350	50	
Övriga fordringar	14 014	3 700	13 836	3 639	
	15 257	4 373	15 079	4 312	
Övriga tillgångar					
Materiella tillgångar					
Maskiner och inventarier	319	418	317	408	12
Övriga materiella tillgångar	12	12	12	12	
	331	430	329	421	
Kassa och bank	27 532	20 369	25 328	18 862	
	27 863	20 799	25 658	19 283	
Aktiva resultatregleringar					
Räntor och hyror	5 646	4 690	5 643	4 687	
Övriga aktiva resultatregleringar	2 386	3 540	2 357	3 527	
	8 033	8 231	8 000	8 214	
	1 650 284	1 458 964	1 650 894	1 457 130	

1 000 €	Koncernen 2016	Koncernen 2015	Moderbolaget 2016	Moderbolaget 2015	Noter
PASSIVA					
Eget kapital					
Aktiekapital	27 751	27 751	27 751	27 751	13
Överkursfond	10 723	10 723	10 723	10 723	
Styrelsens disponibla medel	8	8	8	8	
Vinst från tidigare räkenskapsperioder	42 642	37 371	52 509	47 357	
Räkenskapsperiodens vinst	7 753	5 272	9 000	5 152	
	88 878	81 125	99 992	90 992	
Akkumulerade bokslutsdispositioner					
Avskrivningsdifferens			23	39	
Minoritetsandelar	390	303			
Försäkringsteknisk ansvarsskuld					
Premieansvar	485 309	485 125	485 309	485 125	
Ersättningsansvar	152 738	151 699	152 738	151 699	
	638 047	636 824	638 047	636 824	
Ansvarsskuld för fondförsäkringar					
Försäkringsteknisk ansvarsskuld	903 219	722 320	903 219	722 320	15
Skulder					
Av återförsäkringsverksamhet	899	543	899	543	
Latenta skatteskulder	3 998	5 292			
Övriga skulder	10 498	9 374	4 763	3 621	14
	15 395	15 209	5 662	4 164	
Passiva resultatregleringar	4 355	3 182	3 952	2 791	
	1 650 284	1 458 964	1 650 894	1 457 130	

Moderbolagets finansieringsanalys

1 000 €	2016	2015
Rörelseverksamhetens kassaflöde		
Vinst av den egentliga verksamheten före extraordinära poster	8 984	5 125
Korrektivposter:		
Förändring i den försäkringstekniska ansvarsskulden	182 121	282 268
Nedskrivningar och uppskrivningar av placeringar	-54 851	-21 803
Avskrivningar enligt plan	1 130	1 288
Övriga korrektivposter	-9 631	-76 055
Kassaflöde före förändring i rörelsekapitalet	127 751	190 822
Förändring i rörelsekapitalet		
Minskning/ökning av kortfristiga räntefria rörelsefordringar	-11 740	-1 444
Ökning av kortfristiga räntefria skulder	858	911
Rörelseverksamhetens kassaflöde före finansiella poster och skatter	116 870	190 289
Betalda räntor och betalningar för rörelseverksamhetens övriga finansiella kostnader	-5	-3
Betalda direkta skatter	-804	-2 550
Rörelseverksamhetens kassaflöde	116 062	187 737
Investeringarnas kassaflöde		
Investeringar i placeringar (exkl. likvida medel)	-120 534	-251 403
Överlåtelseinkomster av placeringar (exkl. likvida medel)	11 605	77 039
Investeringar i och överlåtelseinkomster av materiella och immateriella tillgångar samt av övriga tillgångar (netto)	-667	-3 709
Investeringarnas kassaflöde	-109 595	-178 073
Finansieringens kassaflöde		
Utbetalda utdelningar	-	-3 400
Finansieringens kassaflöde	-	-3 400
Förändring i likvida medel	6 467	6 265
Likvida medel vid räkenskapsperiodens början	18 862	12 597
Likvida medel vid räkenskapsperiodens slut	25 328	18 862
	6 467	6 265

Bokslutsprinciper

Bokslutet har upprättats enligt bokföringslagen och lagarna om aktiebolag och försäkringsbolag samt i enlighet med beslut, föreskrifter och anvisningar från de myndigheter som övervakar försäkringsbolag.

Placeringarnas bokföringsvärde

Byggnader och konstruktioner tas i balansräkningen upp till anskaffningsutgiften med avdrag för avskrivningarna enligt plan eller till ett lägre verkligt värde. Fastighetsaktier samt mark- och vattenområden tas i balansräkningen upp till anskaffningsutgiften eller till ett lägre verkligt värde.

Aktier och andelar som hänför sig till placeringstillgångar tas i balansräkningen upp till anskaffningsutgiften eller till ett lägre verkligt värde. Aktier och andelar som hänför sig till anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsutgiften eller till ett lägre verkligt värde om värdesänkningen anses bestående. Anskaffningsutgiften beräknas med hjälp av medelpriset.

Finansmarknadsinstrument tas i balansräkningen upp till anskaffningsutgiften. Anskaffningsutgiften beräknas med hjälp av medelpriset. Differensen mellan finansmarknadsinstrumentens nominella värde och anskaffningsutgiften periodiseras till ränteintäkter eller som avdrag för dessa under finansmarknadsinstrumentets löptid. Motposten bokförs som ökning eller minskning av anskaffningsutgiften. Värdeförändringar till följd av fluktuationer i räntenivån har inte bokförts. Nedskrivningar i anslutning till emittentens kreditvärdighet bokförs i resultatet.

Lånefordringar och depositioner tas i balansräkningen upp till det nominella värdet eller till ett bestående lägre sannolikt värde än detta.

De nedskrivningar som tidigare gjorts av placeringar återförs via resultaträkningen högst upp till den ursprungliga anskaffningsutgiften när det verkliga värdet ökar.

Derivatkontrakt används i första hand till att skydda placeringsportföljerna mot valutakursrisker och prisrisker genom att tillämpa skyddande av verkligt värde. Derivaten bokförs dock i regel som icke-skyddande, även om derivat fungerar som effektiva skydd. Vinster och förluster som uppkommit under räkenskapsperioden till följd av att kontrakt stängts eller förfallit har bokförts som intäkter eller kostnader för räkenskapsperioden. Den negativa differensen mellan det verkliga värdet för ett icke-skyddande derivatkontrakt och ett högre bokföringsvärde/en högre avtalskurs bokförs som kostnad. Orealiserade intäkter bokförs inte.

Räntederivat används för att skydda ränterisken gällande den marknadsmässiga ansvarsskulden mot framtida värdeförändringar enligt bolagets riskhantering. Dessa räntederivat bokförs som skyddande. Vid säkringsredovisning bokförs inte negativ värdeförändring på derivat som kostnad till den del värdeförändringen på det skyddade objektet täcker den och förutsatt att skyddet är effektivt. Om emellertid den negativa värdeförändringen på skyddade räntederivat överskrider den positiva värdeförändringen på den skyddade marknadsmässiga ansvarsskulden, bokförs den överskridande delen till nedskrivningar av placeringar. Av räntederivat bokförs som intäkter och kostnader för räkenskapsperioden enligt avtal de räntor som hänför sig till räkenskapsperioden. Vinster eller förluster till följd av att räntederivat, som bokförts som skyddande, har stängts periodiseras över löptiden för varje derivatkontrakt.

Placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar värderas till verkligt värde.

Bokföringsvärde för annan egendom än placeringar

Som övriga utgifter med lång verkningstid har utgifter för totalrenovering av lägenheter och för planering av datasystem aktiverats. Dessutom har goodwill aktiverats i balansräkningen. Dessa och inventarier tas i balansräkningen upp till anskaffningsutgiften med avdrag för avskrivningar enligt plan. För aktivering av datasystem har också avskrivningar för värdeminskningar bokförts. Under räkenskapsperioden bokfördes också tilläggsavskrivningar för datautrustning vars användningstid är under tre år.

Premiefordringar tas i balansräkningen upp till det sannolika värdet och övriga fordringar till det nominella värdet eller till ett bestående lägre sannolikt värde.

Avskrivningar enligt plan

Avskrivningar enligt plan görs som lineära avskrivningar på anskaffningsutgiften baserade på ekonomisk verkningstid. De uppskattade avskrivningstiderna är i genomsnitt följande:

Dataprogram	5–7 år
Utgifter för planering av datasystem	5–10 år
Övriga utgifter med lång verkningstid	5–10 år
Goodwill	10 år
Kontors-, affärs- och industribyggnader	20–50 år
Bestandsdelar i byggnader	10–20 år
Transportmedel och datautrustning	3–5 år
Kontorsmaskiner och -inventarier	7 år

Uppskrivningar av placeringar

Uppskrivningar av placeringar som hänför sig till placeringstillgångar och till placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar samt korrektivposter till uppskrivningarna bokförs via resultaträkningen.

Placeringarnas verkliga värde

Som värden för fastigheter och fastighetsaktier används högst marknadsbaserade verkliga värden. Objekten värderas med en avkastningsvärdemetod som bygger på kassaflödet. I det årliga fastställandet av fastighetsplaceringarnas verkliga värde deltar en utomstående auktoriserad fastighetsvärderare och bolagets egna experter.

För noterade värdepapper och för sådana värdepapper som har en marknad används som verkligt värde årets sista tillgängliga kurs enligt fortlöpande handel, eller om den saknas, den sista avslutskursen. Som verkligt värde för värdepapper som inte noteras används det sannolika överlåtelsepriset, den återstående anskaffningsutgiften eller ett substansvärde. Som verkligt värde för kapitalinvesteringsfondandelar har den värdering som förvaltningsbolaget uppgett om fondens verkliga värde tillämpats eller om den fattas anskaffningsutgiften.

Derivatkontrakt värderas till verkligt värde på bokslutsdagen.

Som verkligt värde för fordringar tillämpas det nominella värdet eller ett lägre sannolikt värde.

Poster i utländsk valuta

Affärstransaktioner i utländsk valuta bokförs enligt transaktionsdagens kurs. Fordringar och skulder i utländsk valuta liksom verkligt värde för placeringar har i bokslutet omvandlats till euro genom att använda Europeiska centralbankens referensväxelkurser på bokslutsdagen. Kursdifferenser som uppkommit under räkenskapsperioden och vid bokslutet bokförs som korrigeringsposter till de berörda inkomsterna och utgifterna eller som intäkter och kostnader av placeringsverksamheten om kursdifferenserna hör till finansieringstransaktioner.

Arrangemang för personalens pensioner

Pensionsskyddet för personalen har ordnats genom ArPL-försäkringar i Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera. Pensionsutgifter som hänför sig till räkenskapsåret har bokförts som kostnader enligt prestationsprincipen. Under räkenskapsperioden har ersättningar som ska betalas ut till personalen som omfattats av ArPL-tilläggs pensionsförsäkringen, som upphörde den 31 december 2016, bokförts som reserv för kostnader. Bolagets hela personal omfattas dessutom av en premiebaserad tilläggs pensionsförsäkring, som har tecknats hos Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv.

Ackumulerade bokslutsdispositioner och hantering av latent skatter

Lagstiftningen gör det möjligt att bokföra frivilliga reserver samt avskrivningar som överskrider planen. I koncernbolagens bokslut avdras inte den latent skatteskulden från ackumulerade bokslutsdispositioner, fonderade uppskrivningar och värderingsdifferenser på placeringar. Intäktsförda uppskrivningar är skattepliktig inkomst. Latenta skattefordringar till följd av periodiseringsdifferenser i bokföring och beskattning har inte tagits upp i koncernbolagens bokslut. Koncernbolagen har inte motsvarande latent skatteskulder. I koncernbokslutet har skatteskulder till följd av konsolideringsåtgärder bokförts.

I koncernbokslutet har den ackumulerade avskrivningsdifferensen delats upp i ändring i den latent skatteskulden och i räkenskapsperiodens resultat samt i latent skatteskuld och i eget kapital. Den tillämpade skattesatsen är 20,0 procent.

Ansvarsskuld

Vid beräkning av ansvarsskulden följs både lagen om försäkringsbolag och Social- och hälsovårdsministeriets och Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar.

Vid försäkringar som är bundna till placeringarnas värdeutveckling (fondförsäkringar) används ingen beräkningsränta. För övriga försäkringar beräknas ansvarsskulden per försäkring, och den beräkningsränta som tillämpas varierar enligt följande:

- För individuella liv- och pensionsförsäkringar tillämpas en beräkningsränta på 1–4,5 procent, storleken på räntan beror på försäkringens begynnelsestidpunkt. För nya försäkringsavtal är beräkningsräntan 1 procent.
- För kapitaliseringsavtal är beräkningsräntan 0–2,5 procent, storleken på räntan beror på avtalets begynnelsestidpunkt och målgrupp.
- För gruppensionsförsäkringen är beräkningsräntan 0–3,5 procent. Nya gruppensionsförsäkringar är bundna till årsräntan (beräkningsräntan är 0 %).

För att uppfylla beräkningsräntekravet för pensions- och sparförsäkringar, vars beräkningsränta är 2,0–4,5 procent, kompletterades ansvarsskulden såväl under räkenskapsåret som vid tidigare bokslut. Ansvarsskulden för räntekomplettering var cirka 136,0 miljoner euro den 31 december 2016. I och med räntekompletteringen är det årliga minimiavkastningskravet, som läggs på placeringsverksamheten, för detta bestånd 1,0 procent.

Skälighetsprincipen

Enligt 13 kap. 2 § i lagen om försäkringsbolag ska livförsäkringsbolag tillämpa den s.k. skälighetsprincipen i fråga om sådana försäkringar som enligt försäkringsavtalet berättigar till extra förmåner som utdelas enligt de överskott som försäkringarna eventuellt avkastar. Denna princip förutsätter att en skälig del av det överskott som dessa försäkringar avkastar i form av extra förmåner ska återföras till de aktuella försäkringarna, om detta inte förhindras av solvenskraven.

Fennia Livs mål är att på lång sikt ge försäkringskapitalet i de försäkringar som är berättigade till utdelning av överskottet minst en avkastning som för sparförsäkringars del motsvarar 12 månaders Euribor och för pensionsförsäkringars del avkastningen på den tyska statens 10 åriga masskuldebrevslån. Försäkringens duration och återköpsrätt beaktas då de extra förmånerna delas ut. Avkastningen som delas ut bestäms utifrån de långsiktiga nettointäkterna från bolagets placeringar.

Med försäkringens totalränta avses det sammanlagda belopp för försäkringsavtalets beräkningsränta och de extra förmåner som ska gottskrivas det aktuella avtalet. På beloppet för de extra förmåner som gottskrivs inverkar avtalets beräkningsräntenivå. När bolagets nettointäkter från placeringar är låga sänks nivån på de extra förmånerna. Då kan totalräntan på de försäkringar som har en låg beräkningsränta bli lägre än hos försäkringar med en hög beräkningsränta. När placeringarnas nettoavkastning är hög, kan försäkringar med en låg beräkningsränta få en högre totalränta än de försäkringar som har en hög beräkningsränta.

När det gäller nivån på de extra förmånerna strävar man efter kontinuitet, vilket betyder att överskottet från placeringsintäkterna kan periodiseras till att delas ut som extra förmåner till en berörd försäkringsgrupp under kommande år.

Nivån på de extra förmånerna begränsas av avkastningskraven som ägaren har fastställt för kapitalet samt av bolagets solvensmål. Solvensmålet uppställs så att alla solvensgränser som lagstiftarna förutsätter överskrids och att bolaget kan ta risker i sin placeringsverksamhet i den mån som upprätthållandet av solvensen, avkastningskravet på ansvarsskulden och ägarens avkastningskrav förutsätter.

Fennia Livs styrelse fastställer årligen de extra förmåner som delas ut till försäkringarna. Beloppet för de på förhand fastställda extra förmånerna kan dock ändras även mitt under året om solvensen eller den allmänna marknadssituationen förutsätter det.

I risklivförsäkringar tillämpas den så kallade skälighetsprincipen i dödsfalls- och invaliditetsskyddet för namngivna

försäkringsgrupper i form av höjda ersättningsbelopp.

Målen för de extra förmånerna är inte bindande, och de är inte heller en del av det försäkringsavtal som ingås mellan bolaget och försäkringstagaren. Målen för de extra förmånerna gäller tills vidare och bolaget förbehåller sig rätten att ändra dessa mål.

Hur skälighetsprincipen uppfylldes 2016

De extra förmåner som Fennia Liv delade ut 2016 motsvarar de mål som bolaget uppställt i sin skälighetsprincip. Avkastningen som delas ut till försäkringarna bestäms utifrån de långsiktiga nettointäkterna från bolagets placeringar. När det gäller nivån på de extra förmånerna strävar man efter kontinuitet. När extra förmåner delas ut beaktas bolagets solvensställning.

Bolagets placeringsavkastning 2016 var hyfsad. På grund av den ytterst låga räntenivån, som nu fortsatt en längre tid, överfördes i bokslutet 20 miljoner euro från resultatet till ansvarsskulden för räntekomplettering för att bekosta beräkningsräntan de kommande åren. Med detta tryggar man bolagets förmåga att bekosta en hög beräkningsränta även i framtiden. Ansvarsskulden för räntekomplettering upplöstes enligt plan.

Den riskfria räntan har varit låg för såväl korta räntor som långa statslån ända sedan 2009. Den totalränta som Fennia Liv gottskrivit har tydligt överskridit den motsvarande placeringstidens riskfria ränta 2009–2016. Utöver avtalets beräkningsränta har även försäkringens duration och återköpsrätt beaktats vid utdelningen av de extra förmånerna. Därför har den totalränta som gottskrivs pensionsförsäkringar vanligen varit högre än den ränta som gottskrivs sparförsäkringar.

Tabellen nedan visar Fennia Livs totalräntor som gottskrevs 2016.

Årlig totalränta för räntebärande försäkringar 2016

Beräknings- ränta	Individuell sparförsäkring	Individuell pensionsförsäkring	Gruppensions- försäkring	Kapitaliserings- avtal
4,50 %	4,50 %	4,50 %		
3,50 %	3,50 %	3,50 %	3,50 %	
2,50 %	2,50 %	2,95 %	2,95 %	2,50 %
2,00 %			2,90 %	
1,50 %	1,85 %			1,65 %
1,00 %	1,83 %	2,90 %	2,90 %	1,45 %
0,00 %			2,90 %	1,45 %

Koncernbokslut

I Fennia Livs koncernbokslut har alla de dotterbolag konsoliderats där moderbolaget direkt eller indirekt har över hälften av rösträtten. Fennia Kapitalförvaltning Ab (100 procents ägarandel) har konsoliderats i koncernbokslutet. De andra tolv dotterbolag som konsoliderats i koncernbokslutet (13 till antalet år 2015) är fastighetsbolag.

Koncernbokslutet har upprättats som sammanställning av moderbolagets och dotterbolagens resultaträkningar, balansräkningar och noter. Bolagens interna fordringar och skulder, intäkter och kostnader, vinstutdelning samt inbördes aktieinnehav har eliminerats. Inbördes aktieinnehav har eliminerats genom förvärvsmetoden. Den koncernaktiva som hänför sig till anläggningstillgångsposter avskrivs enligt avskrivningsplanen för den berörda anläggningstillgångsposten. Koncerngoodwill som inte har hänförts har avskrivits i sin helhet.

Koncernen

Koncernbolagen 31.12.2016

Koncernbokslutet inkluderar följande dotterbolag

Fennia Kapitalförvaltning Ab
Asunto Oy Jyväskylän Jontikka 2
Asunto Oy Tampereen Vuoreksen Puistokatu 76
Kiinteistö Oy Espoon Niittyrinne 1
Kiinteistö Oy Koivuhaanportti 1-5
Kiinteistö Oy Konalan Ristipellontie 25
Kiinteistö Oy Mikkelin Hallituskatu 1
Kiinteistö Oy Sellukatu 5
Kiinteistö Oy Teohypo
Kiinteistö Oy Vaajakosken Varaslahdentie 6
Kiinteistö Oy Vasaramestari
Kiinteistö Oy Vasaraperän Liikekeskus
Munkinseudun Kiinteistö Oy

■ Noter till moderbolaget

Noter till resultaträkningen och balansräkningen

1. Premieinkomst

1 000 €	2016	2015
Direktförsäkring		
Från hemlandet	207 062	199 827
Återförsäkring	-	-4
Premieinkomst före återförsäkrares andel	207 062	199 823
Poster som avdragits från premieinkomsten		
Kreditförluster på premiefordringar	13	12
Premieinkomst av direktförsäkring		
Livförsäkring		
Individuell livförsäkring med fondanknytning	131 442	123 896
Annan individuell livförsäkring	3 845	5 682
Kapitaliseringsavtal med fondanknytning	18 258	20 279
Annat kapitaliseringsavtal	347	761
Arbetsdagarnas grupplivförsäkring	5 312	5 065
Annan grupplivförsäkring	11 015	9 702
	170 219	165 385
Pensionsförsäkring		
Individuell pensionsförsäkring med fondanknytning	4 772	5 193
Annan individuell pensionsförsäkring	6 160	7 093
Grupppensionsförsäkring med fondanknytning	10 504	8 943
Annan grupppensionsförsäkring	15 407	13 214
	36 843	34 443
	207 062	199 827
Fortlöpande premier	57 029	52 917
Engångspremier	150 034	146 910
	207 062	199 827
Premier från avtal som berättigar till återbäring	42 086	41 517
Premier för fondförsäkringar	164 976	158 311
	207 062	199 827

2. Utbetalda ersättningar

1 000 €	2016	2015
Direktförsäkring		
Livförsäkring	53 437	42 027
Pensionsförsäkring	37 214	41 154
	90 651	83 181
Återförsäkring	-	-
Utbetalda ersättningar sammanlagt	90 651	83 181
Av vilka:		
Återköp	40 432	30 610
Återbetalning av sparsumma	6 410	3 399
Övriga	43 809	49 173
	90 651	83 181
Fondförsäkringarnas andel av utbetalda ersättningar	44 074	50 469
Extra förmåner inom livförsäkring		
Återbäringarnas och rabatternas effekt på det försäkringstekniska resultatet	1 964	5 493
Ändring i ansvaret för framtida extra förmåner under räkenskapsperioden	-182	-411

I bokslutet 31.12.2016 överfördes 20 000 000 euro från resultatet för att finansiera beräkningsräntan för individuella pensioner och gruppensioner. Från beräkningsräntan för 2016 finansierades 11 211 505 euro genom att upplösa ansvarsskulden för räntekomplettering. Av de tilläggsräntor, 1 048 564 euro, som delades ut 2016 finansierades 18 166 euro från ansvarsskulden för extra förmåner. Tillägg för livförsäkringssumman betalades för 419 896 euro och dessa finansierades helt från reserven för tilläggen. De extra förmåner som beviljades försäkringar 2016 motsvarade räkenskapsperiodens mål för extra förmåner. I bokslutet betalades dessutom på en del av gruppensionsförsäkringar en tilläggsränta av engångskaraktär på 933 226 euro.

De extra förmåner på 2 036 335 euro som gottskrevs försäkringar 2015 motsvarade räkenskapsperiodens mål för extra förmåner. Ansvarsskulden för de extra förmåner som ackumulerats under tidigare år upplöstes med 411 450 euro. Under räkenskapsperioden överfördes dessutom 70 000 000 euro till ansvarsskulden för räntekomplettering.

3. Specifikation av nettointäkterna från placeringsverksamheten

1 000 €	2016	2015
Intäkter av placeringsverksamheten		
Intäkter av fastighetsplaceringar		
Ränteintäkter		
Från företag inom samma koncern	571	618
Från övriga företag	148	167
	719	785
Övriga intäkter	9 274	10 053
	9 992	10 839
Intäkter av övriga placeringar		
Utdelningsintäkter	13 019	10 963
Ränteintäkter	7 337	6 140
Övriga intäkter	2 437	3 257
	22 793	20 361
Sammanlagt	32 785	31 200
Återförda nedskrivningar	12 247	5 211
Försäljningsvinster	36 706	89 249
Sammanlagt	81 738	125 659
Kostnader för placeringsverksamheten		
Kostnader för fastighetsplaceringar		
Till företag inom samma koncern	-3 300	-3 263
Till övriga företag	-921	-1 261
	-4 222	-4 524
Kostnader för övriga placeringar	-3 237	-3 419
Räntekostnader och övriga kostnader för främmande kapital	-5	-3
Sammanlagt	-7 463	-7 946
Nedskrivningar och avskrivningar		
Nedskrivningar	-10 775	-21 009
Försäljningsförluster	-25 100	-12 210
Sammanlagt	-43 339	-41 164
Nettointäkter av placeringsverksamheten före uppskrivningar och korrigeringar av dessa	38 399	84 495
Uppskrivningar av placeringar	56 280	39 896
Korrigerig av uppskrivningar av placeringar	-2 900	-2 295
	53 379	37 602
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	91 779	122 097

4. Fondförsäkringarnas andel av nettointäkterna från placeringsverksamheten i resultaträkningen

1 000 €	2016	2015
Intäkter av placeringsverksamheten	22 429	24 989
Kostnader för placeringsverksamheten	-15 552	-6 173
Nettointäkter av placeringsverksamheten före uppskrivningar och korrigering av dessa samt nedskrivningar och återförda nedskrivningar	6 877	18 817
Uppskrivningar av placeringar	56 280	39 896
Korrigering av uppskrivningar av placeringar	-2 900	-2 295
Nedskrivningar	-4 151	-11 940
Återförda nedskrivningar	6 618	2 218
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	62 724	46 696

5. Specifikation av driftskostnader

1 000 €	2016	2015
Specifikation av driftskostnaderna i resultaträkningen		
Utgifter för anskaffning av försäkringar		
Provisioner för direktförsäkring	2 459	1 744
Provisioner och vinstandelar från mottagen återförsäkring		
Övriga utgifter för anskaffning av försäkringar	4 183	4 108
Utgifter för anskaffning av försäkringar sammanlagt	6 642	5 852
Kostnader för handläggning av försäkringar	5 542	5 591
Förvaltningskostnader	2 016	2 277
Provisioner för avgiven återförsäkring	-154	-176
Sammanlagt	14 046	13 544
Totala driftskostnader enligt funktion		
Utbetalda ersättningar	507	465
Driftskostnader	14 046	13 544
Kostnader för skötsel av placeringsverksamheten	1 646	1 427
Sammanlagt	16 199	15 436
Funktionsspecifika avskrivningar enligt plan		
Utbetalda ersättningar	154	36
Driftskostnader	906	1 160
Kostnader för skötsel av placeringsverksamheten	70	92
Sammanlagt	1 130	1 288
Specifikation av personalkostnader, personal och medlemmar i olika organ		
Personalkostnader		
Löner och arvoden	3 831	3 894
Pensionskostnader	1 003	1 123
Övriga lönebikostnader	313	284
Sammanlagt	5 147	5 301
Löner och arvoden till ledningen		
Styrelsen och verkställande direktören	353	319
Pensionsåldern för verkställande direktören bestäms enligt ArPL.		
Antal anställda i genomsnitt under räkenskapsperioden	53	54
	53	54
	-	-
Revisorns arvoden		
Revision	25	25
Skatterådgivning	-	5
	25	30

6. Verkligt värde och värderingsdifferens för placeringar

1 000 €	Placeringar 31.12.2016			Placeringar 31.12.2015		
	Återstående anskaffningsutgift	Bokföringsvärde	Verkligt värde	Återstående anskaffningsutgift	Bokföringsvärde	Verkligt värde
Fastighetsplaceringar						
Fastigheter	3 718	3 718	4 260	3 718	3 718	4 280
Fastighetsaktier i företag inom samma koncern	49 459	49 459	57 357	76 525	76 525	83 748
Fastighetsaktier i ägarintresseföretag	5 797	5 797	7 166	5 764	5 764	5 764
Övriga fastighetsaktier	1 692	1 692	1 692	1 692	1 692	1 692
Lånefordringar på företag inom samma koncern	16 740	16 740	16 740	17 395	17 395	17 395
Lånefordringar på ägarintresseföretag	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843	1 843
Placeringar i företag inom samma koncern						
Aktier och andelar	2 000	2 000	2 000	1 400	1 400	1 400
Övriga placeringar						
Aktier och andelar	272 404	272 404	291 375	249 313	249 313	270 399
Finansmarknadsinstrument	336 130	336 130	337 029	333 718	333 718	334 767
Fordringar på inteckningslån	2 904	2 904	2 904	2 951	2 951	2 951
Depositioner	2 000	2 000	2 000	3 000	3 000	3 000
	694 688	694 688	724 366	697 321	697 321	727 240
I den återstående anskaffningsutgiften för finansmarknadsinstrument ingår skillnaden mellan det nominella värdet och anskaffningspriset, periodiserad som ränteintäkter eller som en minskning av dessa.	-11 960			-6 874		
Värderingsdifferens (skillnaden mellan det verkliga värdet och bokföringsvärdet)			29 679			29 919
Derivatens verkliga värde och värderingsdifferens						
Skyddande derivat			1 787	-	-	-
Icke-skyddande derivat	-1 153	-1 153	-1 153	-361	-361	-232
Värderingsdifferens (skillnaden mellan det verkliga värdet och bokföringsvärdet)			1 787			129
Värderingsdifferens sammanlagt			31 466			30 048

7. Förändringar i fastighetsplaceringar

1 000 €	Fastigheter och fastighetsaktier	Lånefordringar på företag inom samma koncern	Lånefordringar på ägarintresseföretag
Anskaffningsutgift 1.1	99 110	17 395	1 843
Ökningar	33	260	-
Minskningar	-31 692	-915	-
Anskaffningsutgift 31.12	67 450	16 740	1 843
Nedskrivningar 1.1	-11 410		
Akkumulerade nedskrivningar som gäller minskningar	4 920		
Återförda nedskrivningar	-		
Ökningar	-294		
Nedskrivningar 31.12	-6 783		
Bokföringsvärde 31.12	60 667	16 740	1 843
Fastigheter och fastighetsaktier i eget bruk			
Återstående anskaffningsutgift	280		
Bokföringsvärde	280		
Verkligt värde	280		

8. Placeringar i företag i samma koncern och i ägarintresseföretag

1 000 €

Anskaffningsutgift 1.1	3 800
Ökningar	-
Anskaffningsutgift 31.12	3 800
Nedskrivningar 1.1	-2 400
Återförda nedskrivningar	600
Nedskrivningar 31.12	-1 800
Bokföringsvärde 31.12	2 000

9. Fordringar

1 000 €

Övriga fordringar

Hos företag inom samma koncern

546

10. Placeringar som utgör täckning för fondförsäkringar

	2016	2016	2015	2015
1 000 €	Ursprunglig anskaffningsutgift	Verkligt värde	Ursprunglig anskaffningsutgift	Verkligt värde
Aktier och andelar	656 437	765 022	546 851	621 052
Finansmarknadsinstrument	87 167	88 210	66 610	63 961
Kassa och bank	47 678	47 678	36 058	36 058
Sammanlagt	791 282	900 910	649 519	721 071
Placeringar som motsvarar ansvarsskulden för fondförsäkringar	791 282	900 910	649 519	721 071
I kassa och bank och motsvarande fordringar ingår nettopremier för betalda försäkringar som är i kraft vid bokslutstidpunkten och som ännu inte har placerats.		2 361		1 604

11. Innehav i övriga företag

1 000 €	Andel av samtliga aktier %	Bokföringsvärde 31.12.2016	Verkligt värde 31.12.2016
Inhemskas aktier			
Pihlajalinna Oyj	1,3813	4 488	4 868
Uudenmaan Pääomarahasto Oy	13,2193	1 929	1 929
Amplus Holding Oy	19,9686	1 831	3 576
Holiday Club Resorts Oy	1,8534	1 097	1 097
Övriga		1 707	3 354
		11 051	14 823
Utländska aktier			
K III Sweden AB		707	722
Övriga		62 635	70 464
		63 343	71 186
Andelar i placeringsfonder			
Aktia Likvida+ D		5 636	5 693
BNP Paribas InstiCash Money 3M EUR		23 244	23 247
Brummer & Partners Lynx Fund		1 002	1 147
Cassiopeia Fund		2 000	2 075
CUMULUS FUND - CLASS C- EUR Main Class		1 563	1 563
Danske Invest Yhteisökorko Kasvu		45 026	45 243
Danske Invest Yhteisökorko Plus Kasvu		5 001	5 018
Evli Euro Liquidity B		4 000	4 000
FIM Likvidi		3 446	3 456
Golden China Fund		956	1 691
ING L Liquid - Euribor 3M		2 996	2 996
Nordea Korko S Kasvu (Moderate Yield Fund)		28 997	29 014
Oddo Asset Management Oddo Tresorerie 3-6 Mois		18 986	18 986
OP-Euro A		9 003	9 007
Seligson & Co Rahamarkkinarahasto AAA		5 525	5 532
Övriga		15	15
		157 398	158 685
Andelar i kapitalfonder			
Aberdeen Indirect Property Partners		609	609
Duke Street Capital VI LP		669	669
ESR Fennica Toimitilat I		21 000	22 081
Euro Choice IV GB Limited		2 757	4 265
MB Equity Fund IV Ky		2 364	3 446
Partners Group European Buyout		2 541	2 962
Partners Group European Mezzanine		1 614	1 685
Selected Mezzanine Funds I Ky		1 068	1 624
Selected Private Equity Funds I Ky		1 719	2 887
The Triton Fund III L.P.		3 780	3 927
The Triton Fund II L.P.		523	523
WasaGroup Fund I		500	500
Övriga		1 468	1 502
		40 612	46 680

12. Förändringar i immateriella och materiella tillgångar

1 000 €	Immateriella rättigheter och övriga utgifter med lång verkningstid	Goodwill	Förskottsbetalningar	Inventarier	Sammanlagt
Anskaffningsutgift 1.1.2016	7 145	2 407	1 373	800	11 724
Helt avskrivna under föregående år	-53	-		-176	-229
Ökningar	1 373	-	802	142	2 316
Minskningar	-	-	-1 373	-82	-1 454
Anskaffningsutgift 31.12.2016	8 465	2 407	802	684	12 357
Ackumulerade avskrivningar 1.1.2016	-3 368	-241		-392	-4 000
Helt avskrivna under föregående år	53	-		176	229
Ackumulerade avskrivningar av minskningar och överföringar	-	-		46	46
Avskrivningar under räkenskapsperioden	-933	-241		-197	-1 370
Ackumulerade avskrivningar 31.12.2016	-4 248	-481		-367	-5 097
Nedskrivningar 1.1.2016	-385				-385
Räkenskapsperiodens nedskrivningar	-				
Nedskrivningar 31.12.2016	-385				-385
Bokföringsvärde 31.12.2016	3 832	1 925	802	317	6 876

13. Eget kapital

1 000 €	2016
Bundet	
Aktiekapital 1.1/31.12	27 751
Överkursfond 1.1/31.12	10 723
Bundet sammanlagt	38 474
Fritt	
Styrelsens dispositionsmedel 1.1/31.12	8
Vinst från tidigare räkenskapsperioder 1.1	47 357
Vinst från förra räkenskapsperiod	5 152
Vinst från tidigare räkenskapsperioder 31.12	52 509
Räkenskapsperiodens vinst	9 000
Fritt sammanlagt	61 517
Eget kapital sammanlagt	99 992
Utdelningsbara medel 31.12.2016	
Räkenskapsperiodens vinst	9 000
Styrelsens disponibla medel	8
Vinst från tidigare räkenskapsperioder	52 509
Utdelningsbara medel sammanlagt	61 517

14. Skulder

1 000 €	2016	2015
Övriga skulder		
Till företag inom samma koncern	275	532

15. Ansvarsskuld för fondförsäkringar

1 000 €	2016	2015
Premieansvar	883 398	712 962
Ersättningsansvar	19 821	9 358
	903 219	722 320

16. Säkerheter och ansvarsförbindelser

1 000 €	2016	2015
Ansvar på grund av derivatkontrakt		
Icke-skyddande		
Valutaderivat		
Termin- och futurkontrakt		
Öppna		
Värdet på underliggande tillgång	45 303	80 394
Verkligt värde	-1 153	-232
Skyddande		
Räntederivat		
Ränteswapkontrakt		
Öppna		
Värdet på underliggande tillgång	322 000	-
Verkligt värde	1 787	-
Resultatet från stängda och förfallna icke-skyddande derivat har bokförts till fullt belopp via resultaträkningen.		
Realiserat resultat från stängda och förfallna skyddande derivat periodiseras i resultatet enligt löptiden för det ursprungliga derivatkontraktet. Nettoresultatet för stängda räntederivat för den avslutade räkenskapsperioden var -5 246 626,51 euro varav 14 016,49 euro periodiserats till räkenskapsperioden.		
Negativa värderingsdifferenser för icke-skyddande derivatkontrakt behandlas i bokföringen som kostnad.		
Ansvar för mervärdesskatt		
Med anknytning till gruppregistrering för mervärdesskatt är bolaget tillsammans med övriga medlemmar i den skattskyldiga gruppen i Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia gemensamt ansvarigt för de mervärdesskatter som gruppen ska redovisa.		
Företag inom samma koncern	168	193
Övriga företag	262	565
Placeringsförbindelser		
Förbindelser om teckning av andelar i kapitalfonder	7 117	26 590
Lån till närståendekrets och transaktioner mellan närstående		
Bolaget har inga penninglån, åtaganden eller ansvarsförbindelser till bolagets närståendekrets.		
Bolaget har inga transaktioner mellan närstående som skulle ha gjorts i enlighet med andra än ordinarie handelsvillkor.		

17. Noter om koncernen

Försäkringsaktiebolaget Fennia Livs moderbolag är Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia, hemort Helsingfors.

En kopia av Fennias koncernbokslut kan fås på moderbolagets huvudkontor, Kyllikkiporten 2, Helsingfors.

Bokslutets nyckeltal

Resultatanalys

1 000 €	2016	2015	2014	2013	2012
Premieinkomst	205 881	198 946	151 413	93 526	89 721
Intäkter av och kostnader för placeringsverksamheten samt uppskrivningar och korrigeringar av dessa	88 475	121 449	62 839	88 420	63 237
Utbetalda ersättningar	-90 301	-83 131	-77 490	-84 221	-63 615
Förändring i ansvarsskulden före extra förmåner och förändring i utjämningsbeloppet	-180 322	-221 123	-116 909	-84 177	-65 897
Driftskostnader	-14 046	-13 544	-11 947	-10 606	-10 766
Övriga försäkringstekniska intäkter			156		
Försäkringstekniskt resultat före extra förmåner och förändring i utjämningsbeloppet	9 688	2 596	8 062	2 942	12 680
Övriga intäkter och kostnader	550	13	-7	-1 036	-838
Rörelsevinst	10 238	2 610	8 055	1 906	11 842
Förändring i utjämningsbeloppet	0	8 595	-723	-618	-954
Extra förmåner	-1 800	-5 493	-501	5 849	-1 448
Vinst före reserver och skatter	8 438	5 712	6 831	7 137	9 440
Skatter	-676	-445	-2 102	-1 407	-4 120
Minoritetsandelar	-10	4			
Koncernens vinst för räkenskapsperioden	7 753	5 272	4 729	5 730	5 321
Total premieinkomst (1 000 €)	207 062	199 823	152 544	94 462	90 508
Omkostnadsprocent av belastningsinkomsten	105,6 %	113,8 %	122,8 %	117,3 %	119,9 %
Omkostnadsprocent av balansomslutningen	1,1 %	1,3 %	1,3 %	1,3 %	1,4 %
Totalresultat euro (1 000 €)	14 170	-37 650	29 739	852	35 991
Avkastning på totalkapitalet	5,1 %	5,5 %	7,8 %	5,6 %	9,5 %

Nyckeltalen härrör från moderbolagets siffror med undantag för resultatanalysen.

Placeringsfördelning enligt verkligt värde

	Grundfördelning						Riskfördelning							
	31.12.2016		31.12.2015		31.12.2016		2015		2014		2013		2012	
	mn euro	%	mn euro	%	mn euro	%	%	mn euro	%	%	%	%	%	
Ränteplaceringar sammanlagt	525,0	69,5	447,0	59,7	525,0	69,5	59,7	373,8	51,9	50,2	59,4			
Lånefordringar ¹	3,1	0,4	3,2	0,4	3,1	0,4	0,4	3,2	0,4	1,2	0,5			
Masskuldebrevslån	294,0	38,9	291,9	39,0	294,0	38,9	39,0	295,5	41,0	39,1	47,5			
Övriga finansmarknadsinstrument och depositioner ^{1 2}	227,9	30,1	151,9	20,3	227,9	30,1	20,3	75,1	10,4	9,9	11,4			
Aktieplaceringar sammanlagt	111,3	14,7	134,5	17,9	111,3	14,7	17,9	183,5	25,5	27,5	21,0			
Noterade aktier ³	76,9	10,2	94,3	12,6	76,9	10,2	12,6	134,3	18,6	21,3	14,3			
Kapitalplaceringar ⁴	23,3	3,1	25,9	3,5	23,3	3,1	3,5	27,5	3,8	3,7	4,0			
Onoterade aktier ⁵	11,1	1,5	14,2	1,9	11,1	1,5	1,9	21,7	3,0	2,5	2,6			
Fastighetsplaceringar sammanlagt	112,4	14,9	161,3	21,5	112,4	14,9	21,5	155,5	21,6	21,0	19,3			
Direkta fastighetsplaceringar	89,1	11,8	114,7	15,3	89,1	11,8	15,3	112,1	15,6	15,7	16,2			
Fastighetsinvesteringsfonder och kollektiva investeringar	23,4	3,1	46,6	6,2	23,4	3,1	6,2	43,4	6,0	5,2	3,1			
Övriga placeringar	7,2	0,9	6,5	0,9	6,5	0,9	0,9	6,4	0,9	0,9	0,3			
Hedgefondplaceringar ⁶	6,5	0,9	6,8	0,9	6,5	0,9	0,9	5,5	0,8	0,8	0,3			
Råvaruplaceringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0			
Övriga placeringar ⁷	0,7	0,1	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,1	0,1	0,0			
Placeringar sammanlagt	755,9	100,0	749,3	100,0	755,3	99,9	100,0	719,3	99,8	99,6	100,0			
Inverkan av derivat ⁸	-		-		0,7	0,1	0,0	1,3	0,2	0,4	0,0			
Placeringar enligt verkligt värde sammanlagt	755,9	100,0	749,3	100,0	755,9	100,0	100,0	720,5	100,0	100,0	100,0			
Modifierad duration för masskuldebrevsportföljen	2,89													

1) Inklusive upplupna räntor.

2) Inklusive pengar och bankfordringar samt köpeskillingsfordringar och -skulder.

3) Inklusive blandfonder om de inte kan hänföras till andra poster.

4) Inklusive kapitalfonder och mezzanine-fonder samt placeringar i infrastruktur.

5) Inklusive onoterade fastighetsinvesteringsbolag.

6) Inklusive hedgefondandelar av olika slag oberoende av fondens strategi.

7) Inklusive poster som inte kan hänföras till andra placeringsslag.

8) Inklusive inverkan av derivat på differensen mellan risk- och grundfördelningen.

Nettointäkter av placeringsverksamheten på sysselsatt kapital

	Nettointäkter av placeringsverksamheten enligt marknadsvärde ⁸		Sysselsatt kapital ⁹			
	2016	2016	2016	2015	2014	2013
Intäkt €/avkastning % på sysselsatt kapital	mn euro	mn euro	%	%	%	%
Ränteplaceringar sammanlagt	4,8	460,0	1,0	0,5	5,3	0,5
Lånefordringar ¹	0,0	2,9	1,4	6,1	3,8	3,8
Masskuldebrevslån	3,9	282,0	1,4	-0,5	5,8	0,2
Övriga finansmarknadsinstrument och depositioner ^{1 2}	0,8	175,1	0,5	2,5	2,6	1,3
Aktieplaceringar sammanlagt	5,9	118,2	5,0	16,7	13,4	16,8
Noterade aktier ³	2,6	82,9	3,1	18,5	12,0	18,4
Kapitalplaceringar ⁴	3,1	23,8	12,9	14,1	13,6	15,0
Onoterade aktier ⁵	0,3	11,5	2,4	11,6	23,1	10,7
Fastighetsplaceringar sammanlagt	18,6	130,9	14,2	7,9	5,7	9,4
Direkta fastighetsplaceringar	17,4	96,6	17,5	8,4	3,4	11,5
Fastighetsinvesteringsfonder och kollektiva investeringar	1,7	34,2	4,9	6,6	12,1	-3,0
Övriga placeringar	2,2	5,3	42,1	3,3	10,7	23,3
Hedgefondplaceringar ⁶	-0,3	6,8	-4,7	4,5	8,9	3,1
Råvaruplaceringar						
Övriga placeringar ⁷	2,5	-1,5	-163,9	-108,2	22,9	
Placeringar sammanlagt	32,0	714,1	4,5	5,2	7,6	5,5
Icke hänfödda intäkter, kostnader och driftskostnader	-1,5				0,0	
Nettointäkter av placeringsverksamheten enligt verkliga värden	30,5	714,1	4,3	5,0	7,4	5,2

1) Inklusive upplupna räntor.

2) Inklusive pengar och bankfordringar samt köpeskillingsfordringar och -skulder.

3) Inklusive blandfonder om de inte kan hänföras till andra poster.

4) Inklusive kapitalfonder och mezzanine-fonder samt placeringar i infrastruktur.

5) Inklusive onoterade fastighetsinvesteringsbolag.

6) Inklusive hedgefondandelar av olika slag oberoende av fondens strategi.

7) Inklusive poster som inte kan hänföras till andra placeringsslag.

8) Förändring i marknadsvärdena under rapporteringsperiodens början och slut – kassaflöden under perioden.

Med kassaflöde avses differensen mellan försäljning/intäkter och köp/kostnader.

9) Sysselsatt kapital = Marknadsvärdet i början av rapporteringsperioden + dagligen/månatligen tidsavvägda kassaflöden.

■ Formler för beräkning av nyckeltal

Premieinkomst = premieinkomst före återförsäkrares andel

Omkostnadsprocent (% av belastningsinkomsten) =

+ driftskostnader före förändringen i aktiverade anskaffningsutgifter för försäkringar
 + kostnader för ersättningshandläggning
 belastningsinkomst

Omkostnadsprocent (% av balansomslutningen) =

+ totala driftskostnader
 ingående balansomslutning

Totalresultat = rörelsevinst (förlust) +/- förändring i värderingsdifferenser utanför balansräkningen

Avkastning på totalt kapital enligt verkligt värde (%) =

+/- rörelsevinst eller förlust
 + finansiella kostnader
 + beräkningsräntekostnad
 +/- förändring i placeringarnas värderingsdifferenser
 + balansomslutning
 - ansvarsskuld för fondförsäkringar
 +/- placeringarnas värderingsdifferenser

Divisorn vid beräkning av nyckeltalen beräknas som medeltal av värdena enligt balansräkningarna för räkenskapsperioden och föregående räkenskapsperiod.

Med beräkningsräntekostnaden avses den beräkningsränta som gottskrivs försäkringarna under året utökad/reducerad med eventuella ändringar i ansvarsskulden för räntekompletteringar.

Placeringsverksamhetens nettointäkter på sysselsatt kapital enligt verkligt värde (%)

Placeringsverksamhetens nettointäkter enligt verkligt värde i relation till sysselsatt kapital beräknas per placeringsslag och på placeringarnas totalbelopp med beaktande av kassaflödena under perioden.

Antal anställda i genomsnitt = Nyckeltalet beräknas som ett medeltal av antalet anställda i slutet av varje kalendermånad.

Risker och risk- och solvenshantering

1 Allmänt om risk- och solvenshantering

Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv (nedan Fennia Liv) ägs av Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia (nedan Fennia). Fennia Kapitalförvaltning Ab (nedan Fennia Kapitalförvaltning) ägs helt av Fennia Liv och är dess dotterbolag. Fennia Liv hör till Fenniakoncernen. Ramen för risk- och solvenshanteringen i Fennia Liv beskrivs i de principdokument som fastställts av koncernbolagens styrelser. Det väsentligaste av dessa dokument är principerna för risk- och solvenshantering där man beskriver de allmänna principerna för både risk- och solvenshanteringen i koncernen.

I Fenniakoncernen avses med riskhantering koordinerade strategier, processer, principer och åtgärder med vilka man identifierar, mäter, följer upp, hanterar och rapporterar de risker som gäller koncernen och koncernbolagen. Med solvenshantering avses strategier, processer, principer och åtgärder med vilka man styr och fastställer koncernbolagens och koncernens risktäckningskapacitet, riskvillighet och risktolerans samt de väsentligaste riskbegränsningarna.

2 Organisering av risk- och solvenshantering

Fennias styrelse i egenskap av styrelse för koncernens moderbolag är dess högsta beslutande organ och ansvarar för risk- och solvenshanteringen och att den ska passa ihop med koncernens administrationssystem. Fennias styrelse ansvarar för att särdragen hos bolagen som hör till koncernen och koncernens interna förbindelser (bl.a. interna transaktioner, dubbla kapital, flyttbarhet av kapital och användning av kapital i allmänhet) beaktas på ett ändamålsenligt sätt.

Fennia Livs styrelse ansvarar för att bolaget konsekvent följer koncernens principer för risk- och solvenshantering. Till dess ansvar hör att se till att bolaget har ett tillräckligt administrationssystem när det gäller verksamhetens kvalitet, omfattning och komplexitet inklusive intern kontroll och riskhanteringssystem.

Styrelsen för Fennia Kapitalförvaltning har som ansvar att se till att bolaget följer principerna för Fenniakoncernens riskhanteringssystem till den del särdragen hos bolagets verksamhet inte kräver att man avviker från dem.

På övriga koncernbolag följs Fenniakoncernens principer för risk- och solvenshantering i tillämpliga delar. Övriga koncernbolag är fastighetsbolag.

En riskhanteringskommitté har tillsatts för koncernens försäkringsbolag för att förbereda, styra och koordinera risk- och solvenshanteringsuppgifter samt för att förmedla information om detta. Riskhanteringskommitténs huvuduppgift är att stödja Fennias och Fennia Livs verkställande direktörer i frågor som gäller risk- och solvenshantering. Kommitténs ordförande är Fennias verkställande direktör, och kommitténs permanenta medlem Fennia Livs verkställande direktör.

För Fennia Kapitalförvaltning har en egen separat riskhanteringskommitté tillsatts. Dess ordförande är verkställande direktören för Fennia Kapitalförvaltning.

Styrmodellen för riskhanteringssystemet bygger på modellen med tre försvarslinjer:

1. Den första försvarslinjen, dvs. affärs- och stödfunktionerna, ansvarar främst för den dagliga riskhanteringen och riskrapporteringen enligt godkända principer.
2. Den andra försvarslinjen äger riskhanteringsramen och ansvarar bl.a. för rapporteringen om och tolkningen, utvecklingen och planeringen av risk- och solvenshanteringen samt stödjer, följer upp och bedömer implementeringen av den första försvarslinjens risk- och solvenshanteringsprocesser.
3. Den tredje försvarslinjen har som uppgift att säkerställa effekten och effektiviteten av den interna kontrollen och risk- och solvenshanteringen.

Ansaret för risk- och solvenshanteringen i modellen med tre försvarslinjer fördelas mellan olika aktörer på följande sätt:

- Verkställande direktör

Verkställande direktören har, med stöd av den operativa ledningen, det allmänna ansvaret för att risk- och solvenshanteringen bereds och genomförs på ett ändamålsenligt sätt enligt styrelsens beslut.

- Affärs- och stödfunktioner

Varje affärs- och stödfunktion ansvarar främst för den dagliga riskhanteringen och riskrapporteringen enligt godkända principer, följer upp den totala riskprofilen för deras eget delområde (med stöd av den andra försvarslinjen) och ser till att verksamheten inom det egna delområdet löper enligt koncernens dokumentation om risk- och solvenshantering.

- Aktuariefunktion

Försäkringsbolagets ansvariga aktuarie ansvarar för aktuariefunktionen och för att de försäkringsmatematiska metoder som används i prissättning och i beräkning av den försäkringstekniska ansvarsskulden är ändamålsenliga. Den ansvariga aktuarien fastställer även nivån på den försäkringstekniska ansvarsskulden. Aktuariefunktionen har en roll som aktör i både den första och den andra försvarslinjen. Aktuariefunktionen deltar i det effektiva genomförandet av riskhanteringssystemet, särskilt i skapandet av riskhanteringsmetoder, men också i genomförandet av bolagets egen risk- och solvensbedömning.

- Riskhanteringsfunktion

Riskhanteringsfunktionen har huvudansvar för den andra försvarslinjens uppgifter, och ansvarar bl.a. för tolkningen, utvecklingen, planeringen och rapporteringen av risk- och solvenshanteringen. Funktionen uppgift är att svara för helhetsbilden av riskprofilen i koncernbolagen och koncernen. Funktionen stödjer också styrelsens, den verkställande direktörens och affärs- och stödfunktionernas risk- och solvenshantering bl.a. genom att delta i utvecklingen av riskhanteringssystemet och bedöma dess funktion samt genom att upprätta analyser som stöd i beslutsfattandet angående riskposition.

- Compliance-funktion

Compliance-funktionen, som hör till den andra försvarslinjen, ser till att reglering, finansbranschens självreglering och koncernens interna regler tillämpas i verksamheten, och att ändamålsenliga handlingssätt tillämpas i kundrelationer. Funktionen, som övervakar att bestämmelser följs, identifierar och bedömer också verkningar av bestämmelseändringar, risker förknippade med försummelse att följa bestämmelser och om de åtgärder som tagits för att förhindra och korrigera eventuella brister som förekommit då man följt bestämmelser är tillräckliga. Vidare främjar compliance tillämpning av bestämmelser genom att ge förutseende rådgivning och genom att utveckla interna metoder med vilka man effektivt och ändamålsenligt kan övervaka att bestämmelser följs.

- Intern revision

Den interna revisionen stödjer koncernen att nå sina mål genom att erbjuda ett systematiskt tillvägagångssätt för att bedöma och utveckla effektiviteten av organisationens riskhanterings-, kontroll-, lednings- och administrationsprocesser.

Den interna revisionen har som uppgift att följa och bedöma tillräckligheten och effektiviteten av koncernens interna kontroll och annan administration bl.a. inom följande delområden:

- uppnående av bolagets strategier och mål
- omfattning och tillförlitlighet av solvenshanterings hanteringsprocess
- riskhanterings effektivitet
- lönsamhet och ändamålsenlighet av resursanvändning
- tillämpning av lagar, bestämmelser, interna verksamhetsprinciper, planer och anvisningar
- riktighet, tillräcklighet och ändamålsenlighet av information
- trygghet av egendom.

Riskhanteringsfunktionen och compliance-funktionen har integrerats i Fenniakoncernens organisation på ett sätt som säkerställer deras operativa självständighet, dvs. funktionerna är fria från sådana inflytelser som kan äventyra deras objektiva, opartiska och självständiga genomförande av uppgifter. Den interna revisionen är i sin tur obunden av funktionerna inom den första och andra försvarslinjen.

3 Riskhantering

Med risk avses en osäker händelse och dess följd som kan utgöra ett hot eller en möjlighet för bolaget.

Koncernens riskhanteringsstrategier och -processer delas in i följande delområden:

1. Identifiering av risker

Affärs- och stödfunktionerna i den första försvarslinjen identifierar och bedömer både i samband med årsplaneringen och i den dagliga operativa verksamheten vilka risker som hotar verksamheten och målsättningarna.

2. Riskmätning

Vid riskmätningsprocessen bedöms såvitt det är möjligt hur allvarliga riskerna är och sambanden mellan dessa. Syftet med riskmätningen är att skapa jämförbara mätare för olika risker och förbättra jämförbarheten mellan riskerna. Det är nödvändigt att mäta och jämföra risker därför att man med hjälp av detta kan rikta riskhanteringsåtgärder mot risker som är av väsentlig betydelse för verksamheten. Vid riskmätning tillämpas i första hand en metod som bygger på den s.k. Value at Risk-metoden. Riskhanteringsfunktionen koordinerar mätningen av hur allvarliga risker är och sambanden mellan dem samt de metoder som används vid mätningen.

3. Riskuppföljning

I koncernen genomförs kvantitativ riskuppföljning, som består av olika riskindikatorer, och kvalitativ riskuppföljning, som bl.a. inkluderar uppföljning, bedömning och eventuell testning av planerade och fastställda hanteringsåtgärder. Den första försvarslinjen ser till att det finns en ändamålsenlig uppföljning av risker och att det för hanteringen av riskerna finns tillräcklig information om dessa. Den första försvarslinjen följer upp sina planerade och fastställda hanteringsåtgärder och bedömer deras effekt. Den andra försvarslinjen genomför självständig kvantitativ och kvalitativ riskuppföljning med vilken den stödjer den första försvarslinjens riskhanteringsarbete.

4. Riskhantering

Vid hanteringsprocessen prioriterar man risker och planerar hanteringsåtgärder med vilka man försöker kontrollera eller begränsa risker. Den första försvarslinjen genomför i egenskap av riskägare ändamålsenlig riskhantering och planerar hanteringsåtgärder. Den andra försvarslinjen stödjer, följer upp och bedömer den hantering som den första försvarslinjen genomför, men för att säkerställa sin självständighet deltar den inte i beslutfattandet av operativa beslut. Hanteringsmetoder som används inom olika riskområden beskrivs närmare i avsnitten 3.1–3.10.

5. Riskrapportering

I koncernen ska inträffade risker och deras effekter samt tillbud rapporteras enligt den överenskomna rapporteringsprocessen. Som en del av den fortlöpande rapporteringen rapporterar riskhanterings- och compliance-funktionerna om riskerna till riskhanteringskommittéerna och till respektive styrelser.

De ovannämnda strategier och processer inom riskhantering tillämpas på samtliga följande riskområden inom den riskkarta som utarbetats för att underlätta riskhantering:

- försäkringsrisker
- finansmarknadsrisker
- motpartsrisker
- operativa risker
- risker förknippade med kvantitativa metoder
- koncentrationsrisker
- likviditetsrisk
- strategiska risker
- ryktesrisk
- grupprisker.

3.1 Försäkringsrisker

Försäkringsrisker är förknippade med försäkringsbolagets basverksamhet dvs. försäkring.

De väsentligaste försäkringsriskerna är förknippade med riskurval, säljstyrning och riskprissättning, dvs. eventuell förlustrisk som följer av att kostnader för framtida försäkringsersättningar (inkl. driftskostnader) överskrider de försäkringspremier som fås av försäkringar. I försäkringsriskerna ingår även storskaderisker (t.ex. katastrofrisker) och återförsäkringsskyddets lämplighetsrisker.

Till försäkringsrisken hör även förlustrisk, som beror på en ogynnsam värdeförändring i den försäkringstekniska ansvarsskulden, dvs. reservrisk. Reservriskerna är förknippade med de osäkra antaganden som används vid beräkning av ansvarsskulden och med beräknade ersättningsbelopp, driftskostnader och ogynnsamma avvikelser från faktiska kostnader i deras kassaflöden.

Till reservriskens försäkringstekniska riskfaktorer räknas bl.a. biometriska risker (dödlighetsrisk, länglevnadsrisk, risk för arbetsoförmåga och motsvarande risker) och olika annullationsrisker, t.ex. återköpsrisk vid livförsäkring.

Till den försäkringstekniska ansvarsskulden hör också vissa finansmarknadsrisker som inflation och diskontoränta.

Försäkringsverksamheten baserar sig på tagande av försäkringsrisker, riskspridning inom försäkringsbeståndet och hantering av risker. De viktigaste hanteringsåtgärderna när det gäller hantering av premierisker är ändamålsenligt riskurval, prissättning och försäkringsvillkor samt anskaffning av återförsäkringsskydd.

Med riskurval ger man anvisningar för försäljningen och säkerställer försäkringsverksamhetens lönsamhet. Riskurval hanteras genom att man statistiskt undersöker tidigare skadefall, som även står som grund för prissättning. I instruktionerna för riskurval fastställs vilka risker man kan försäkra och hur stora försäkringsbelopp man accepterar.

Med prissättning av försäkringsrisker strävar man efter en riskmotsvarighet genom att sätta ett högre pris på en högre risk och vice versa. Utgångspunkten för prissättningen är uppgifternas riktighet och tillräcklighet samt att man känner till försäkringsobjektet tillräckligt bra. Endast på basis av detta kan man göra ändamålsenliga riskanalyser och besluta om premiens tillräckliga nivå.

Försäkringsvillkor har en avsevärd betydelse i att begränsa försäkringsrisker. I försäkringsvillkoren fastställer man bl.a. försäkringsavtalets omfattning och ersättningsbegränsningar. Vid hantering av försäkringsrisker är det viktigt att utesluta icke-önskvärda risker eller via avtal begränsa dem till en önskvärd nivå.

Vid beräkning av ansvarsskulden tillämpas olika kvantitativa metoder, som har en central roll vid hantering av reservrisken. På reservriskens karaktär inverkar väsentligt utöver metoderna också tillräckligheten, kvaliteten och hanteringen av de uppgifter som används.

När det gäller livförsäkring begränsar lagstiftningen livförsäkringsbolagens rätt att höja premier eller ändra avtalsvillkor. Då påverkar avtalens längd reservriskens s.k. biometriska riskers nivå. Om de gjorda antagandena visar sig vara otillräckliga och det inte går att ändra på premierna, ska ansvarsskulden kompletteras med ett belopp som motsvarar den förväntade förlusten.

Genom att teckna återförsäkringar hanterar man och garderar man sig mot omfattande skador och skadefall. Användning av återförsäkring är förknippad med underordnade risker som återförsäkringens tillgångs-, pris- och motpartsrisk. Användning av avgiven återförsäkring inom livförsäkringsverksamhet är liten och koncentrerar sig därför på ett antal motparter.

3.2 Finansmarknadsrisker

Med finansmarknadsrisker avses förlustrisker som direkt eller indirekt beror på ändringar i finansmarknadens variabler, t.ex. fluktuationer i räntor, aktier, fastigheter, valutakurser och kreditmarginaler, värdenivåer och volatiliteter.

Placeringsverksamhet och dess hantering har en särställning när det gäller hantering av finansmarknadsrisker. De väsentligaste riskerna är förknippade med placeringarnas värdeminskningar och placeringarnas oförenlighet med karaktären hos den försäkringstekniska ansvarsskulden (s.k. ALM-risk).

De väsentligaste metoderna för hantering av finansmarknadsrisker är ändamålsenligt val av placeringsinstrument, diversifiering av placeringar samt riskbegränsning. För att begränsa risker kan man också använda derivatkontrakt.

Utgångspunkten för hantering av finansmarknadsrisker är att tillgångarna placeras i sådan egendom och i sådana instrument vars risker kan identifieras, mätas, följas upp, hanteras och rapporteras. Dessutom riktas på nya tillgångsposter och

placeringsinstrument innan de skaffas åtgärder med vilka man säkerställer hantering av nya tillgångsposter eller placeringsinstrument och deras ändamålsenlighet för affärsverksamhet och riskhantering.

Genom att diversifiera placeringarna tillräckligt strävar man efter optimal diversifieringsnytta, riskkorrigerad avkastning och förenlighet med tillgångar och skulder.

Den centrala hanteringsmetoden för finansmarknadsrisker är användning av riskbudgetering vid solvenshantering. Med allokeringens begränsningar säkerställer man att placeringstillgångarna är tillräckligt diversifierade i olika tillgångsslag. Dessutom fastställs detaljerade begränsningar, med vilka man säkerställer att diversifieringen även inom tillgångsslagen är tillräcklig.

Kvantitativa uppgifter om riskparametrar i Fennia Livs placeringsportfölj

	Förändringens inverkan på Fennias solvenskapital	
Ränteplaceringar	Räntenivå +1 %-enheter	-14 mn €
Aktieplaceringar	Värdeförändring -20 %	-15 mn €
Fastighetsplaceringar	Värdeförändring -10 %	-9 mn €

3.3 Motpartsrisker

Med motpartsrisker tar man hänsyn till eventuella förluster till följd av oväntad insolvens hos försäkringsbolagens motparter.

På samma sätt som vid hantering av finansmarknadsrisker är utgångspunkten för hantering av motpartsrisker att motparter och risker förknippade med dem kan identifieras, mätas, följas upp, hanteras och rapporteras.

Motpartsrisker uppstår främst (kreditmarginalrisken behandlas som marknadsrisk)

- till följd av motparterna i derivatkontrakten, varvid endast avtalens eventuellt positiva marknadsvärde är utsatt för risker
- till följd av fordringar på försäkringskunder.

Vid hantering av motpartsrisker i fråga om derivatkontrakt bedöms motpartsrisken innan man sluter avtal med derivatmotparten. Vid bedömning av kreditvärdighet hos emittenter och motparter tar man främst hjälp av klassifikationer av ratinginstitut. En miniminivå har fastställts för kreditvärdigheten och begränsningar för ansvarets maximinivåer per motpart för att begränsa motpartsrisken.

Motpartsrisker uppstår även till följd av fordringar på försäkringskunder. Motpartsrisken som uppstår till följd av premiefordringar på kunder är i allmänhet liten, eftersom obetalda premier leder till att försäkringsskyddet upphör eller minskas.

3.4 Operativa risker

I Fenniakoncernen avses med operativa risker förlustrisker som uppstår till följd av

- otillräckliga eller misslyckade interna processer
- personalen
- system
- externa faktorer.

I operativa risker ingår juridiska risker. Strategiska risker och ryktesrisker har begränsats utanför de operativa riskerna.

Syftet med hanteringen av operativa risker är att minska sannolikheten för oförutsedda förluster med hjälp av förebyggande riskhanteringsåtgärder. De effektivaste riskhanteringsåtgärderna riktas mot de allvarligaste operativa riskerna, dvs. risker vars sannolikhet att inträffa är liten, men när risken väl inträffar är inverkan på verksamheten omfattande.

Hanteringsramen för Fenniakoncernens operativa risker bygger på insamling av uppgifter om operativa risker från olika källor, t.ex. kontroller av den interna revisionen och compliance-funktionen, riskindikatorer, bedömningar som bygger på scenarier, uppgifter om interna skadefall och tillbud samt interna riskkartläggningar. Särskilt bedömningar som bygger på scenarier är i central roll när man bedömer verksamhetens risker på ett förutseende sätt. Det är främst affärs- och stödfunktionerna som ansvarar för insamlingen av uppgifter om operativa risker och för rapporteringen till riskhanterings- och compliance-funktionen.

Riskprofilen för de operativa riskerna bedöms och behövliga rapporter till styrelsen och för övrig intern användning utarbetas utifrån de uppgifter som samlats in från olika källor. På lång sikt förbättrar systematisk bedömning av risker nivån på riskhanteringen och hjälper affärs- och stödfunktionerna att förstå och hantera verksamhetens operativa risker.

För de mest centrala affärs- och stödfunktionerna har beredskaps- och kontinuitetsplaner gjorts upp enligt vilka nyckelfunktionerna kan fullföljas i en eventuell störningssituation.

De operativa riskerna delas i Fenniakoncernen in i följande riskklasser:

- interna oegentligheter
- risker förknippade med anställda och personal
- juridiska risker
- problem och avbrottsskador som rör data-, datakommunikations- och telefonsystem
- risker förknippade med kunder, produkter och affärsverksamhetens handlingsätt
- risker förknippade med processer
- risker förknippade med utomstående verksamhet.

3.5 Risker förknippade med kvantitativa metoder

Med kvantitativa metoder avses skapande av numeriska bedömningar genom att tillämpa statistiska, ekonomiska och matematiska teorier och metoder eller andra finansieringsteorier och -metoder. Till den kvantitativa metoden räknas även metoden där man strävar efter ett numeriskt slutresultat och som helt eller delvis bygger på subjektiv expertbedömning.

En kvantitativ metod kan vara felaktig och/eller vilseledande och leda till opålitlig rapportering och till fel slutsatser och på så sätt till felaktiga åtgärder av ledningen.

Risker förknippade med kvantitativa metoder hör till operativa risker, men på grund av deras speciella karaktär och deras betydelse samt för att underlätta hantering av dessa identifieras, mäts, följs upp, hanteras och rapporteras deras risker som eget riskområde.

Vid hantering av risker förknippade med kvantitativa metoder fokuserar man på risker som är förknippade med

- matematisk teori
- uppgifternas kvalitet
- estimering och parametrering
- dokumentering
- validering
- personal
- informationssystem
- processer.

Vid hantering av risker förknippade med kvantitativa metoder är effektivt ifrågasättande av metoder och processer en styrande princip. Detta betyder att en obunden och sakkunnig aktör, riskhanteringsfunktionen eller en utomstående expert kritiskt analyserar och bedömer metoder och processer.

Hantering av risker förknippade med kvantitativa metoder bygger på att varje metods struktur, matematiska teori och logik har dokumenterats väl och att metoden kan stödjas med vetenskapliga undersökningar och/eller med försäkringsbranschens bästa praxis så bra som möjligt. För att man ska kunna identifiera metodens styrka och svaghet är det viktigt att matematiska förenklingar, numeriska metoder, approximationer och användning av subjektiva expertbedömningar utreds och dokumenteras tillräckligt noga. Ägaren och utvecklarna av metoden ska se till att metodens olika delområden fungerar på ett önskvärt sätt, att de passar för det ändamål de är avsedda för och att metoden är matematiskt korrekt och att de estimerade parametrarna är statistiskt pålitliga.

Hantering av uppgifternas kvalitet är lika viktigt som hantering av metodens struktur, teori och logik. Tillförlitlighet kan uppnås endast med högklassiga uppgifter.

Validering av kvantitativa metoder omfattar processer och strategier med vilkas hjälp man strävar efter att bekräfta att metoden är ändamålsenlig och tillförlitlig samt att den fungerar på ett önskvärt sätt. Med hjälp av valideringen identifierar man eventuella svagheter och begränsningar hos metoden och problem som rör dess användning, och dessutom så kan man bedöma och hantera deras effekter.

3.6 Koncentrationsrisker

Med koncentrationsrisker avses riskkoncentrationer av olika slag som inbegriper förluster som kan vara så omfattande att de äventyrar försäkringsbolagets solvens eller ekonomiska ställning. Koncentrationsrisker uppstår oftast vid

placeringsverksamhet, men de kan också uppstå vid försäkringsverksamhet och som kombinationer av dessa två.

Hantering av placeringsverksamheten, finansmarknads- och motpartsrisker bygger på spridning, varvid betydande koncentrationsrisker i princip inte uppstår. Så kallade strategiska äganden utgör undantag, utifrån vilka rätt betydande koncentrationsrisker kan uppstå. Som strategiska äganden betraktas äganden i dotterbolag som hör till koncernen.

Försäkringsverksamheten baserar sig på riskspridning inom försäkringsbeståndet, så att påverkningar av ett enskilt försäkringsobjekt med eget ansvar kan begränsas. Denna risk hanteras bl.a. med anvisningar för riskurval och med återförsäkring.

3.7 Likviditetsrisk

Med likviditetsrisk avses risken att inte kunna utföra framtida betalningsskyldigheter eller att dessa kan utföras endast genom speciella åtgärder.

Likviditetsrisken delas in i kortsiktiga och långsiktiga risker. Kortsiktiga likviditetsrisker är risker som är förknippade med kassaflöden av tillgångar och skulder med en löptid på mindre än 4 månader (s.k. kassahanteringsrisker). Med långsiktiga likviditetsrisker avses förenlighetsrisker förknippade med kassaflöden av tillgångar och skulder flera år, till och med decennier framåt.

Kortsiktiga likviditetsrisker hanteras genom att upprätthålla tillräcklig likviditetsreserv och genom likviditetsplanering. Likviditetsreserven styrs bl.a. av följande principer:

- en minimallokering införs för penningmarknadsplaceringar
- aktie- och ränteplaceringar ska kunna omsättas i pengar
- penningmarknadsplaceringar sprids och för dem införs motpartslimiter
- antalet illikvida placeringar begränsas i hela placeringsportföljen.

Vid planering av likviditet skapas dagspecifika prognoser för utgående betalningar för de fyra följande månaderna. Syftet med hanteringen av kortsiktiga likviditetsrisker är att andra placeringar än penningmarknadsplaceringar inte behöver realiseras, och att kapitalförvaltarens kortsiktiga likviditetsreserver eller placeringar inte behöver användas eller realiseras.

Den långsiktiga likviditetsrisken följs upp och rapporteras som egen risk, men den hanteras inte som separat risk utan som en del av hantering av ränterisken.

3.8 Strategiska risker

Med strategiska risker avses risker som är förknippade med försäkringsbolagets strategi och som beror på felaktiga affärsbeslut, felaktig eller misslyckad genomföring av affärsbeslut eller oförmåga att anpassa affärsverksamheten till förändringar i omgivningen eller enligt det eftersträlvade läget.

Med strategi avses ett flertal långsiktiga planer eller åtgärder med vilkas hjälp försäkringsbolaget förflyttas från det nuvarande läget till ett önskat framtida läge.

De strategiska riskerna har flera olika dimensioner, och de har delats in i följande grupper:

- Strategiska makrorisker som är förknippade med t.ex. trendförändringar i befolkningen, den sociala tryggheten och kulturen, reglering, förändringar i myndighetstillsynen och politiken eller trendförändringar i klimatet och geopolitiken.
- Branschspecifika strategiska risker som är förknippade med förändringar i konkurrensen inom försäkrings- eller finansbranschen och med efterfrågan på försäkringstagare eller investerare.
- Strategiska risker förknippade med den interna verksamheten, vilka t.ex. kan vara risker förknippade med utvidgning eller den interna utvecklingen eller risker förknippade med tillgänglighet av extra kapitalisering.

Utgångspunkten för hanteringen av strategiska risker är att identifiera koncernens och varje koncernbolags strategiska risker och iakttä olik svaga signaler samt att bedöma hur olika evenemang, trender och scenarier påverkar affärsverksamhetens hållbarhet och utvecklingen av solvensställningen på både kort och lång sikt.

3.9 Ryktesrisk

Med ryktesrisk avses risken för att produktnamnet Fennia skadas eller att den offentliga bilden av ett enskilt bolag som hör till

Fenniakoncernen skadas. Ryktesrisken kan uppstå även till följd av samarbetspartner, om deras värden och/eller verksamhetsprinciper avviker från Fenniakoncernens.

Ryktesrisken är ofta en följd av att andra risker eller händelser, som operativa risker, förverkligas.

Utgångspunkten för hanteringen av ryktesrisken är att identifiera de eventuella händelser som kan inverka negativt på koncernens eller koncernbolagens image. Karaktären av ryktesrisken avviker från övriga risker genom att riskhändelser kan basera sig på verkliga händelser eller helt eller delvis på händelser utan verklighetsgrund (t.ex. ett falskt rykte). Ryktesrisker kan ofta förebyggas eller så kan effekterna av händelserna minskas.

Hantering av ryktesrisken grundar sig på att man övergripande känner till och förstår affärsverksamheten och dess begränsningar. Ryktesrisken kan inte hanteras som eget riskområde utan främst som utvidgning av hanteringen av operativa risker. När de risker som påverkar ryktesrisken är identifierade kan man inom organisationen genomföra olika riskminskningsåtgärder.

Framgångsrik hantering av ryktesrisken bygger för sin del på en tydlig och genomtänkt extern kommunikation. Det är viktigt att budskapet är korrekt och att kommunikationen sker mellan rätt aktörer.

Till hantering av ryktesrisken hör också att följa lagar, bestämmelser och föreskrifter samt att agera som myndigheterna förutsätter. Den offentliga bilden av försäkringsbolaget och dess tillförlitlighet kan skadas om lagar, bestämmelser samt myndigheternas krav inte följs.

3.10 Grupprisker

Med grupprisker avses risker som beror på att Fennia och dess dotterbolag driver affärsverksamhet i koncernform. Grupprisker kan delas in i följande grupper:

- transaktionsrisker
- smittrisker
- risker för intressekonflikter
- koncentrationsrisker
- risker förknippade med administration.

Med transaktionsrisker avses risker som är förknippade med gruppinterna transaktioner, t.ex. med ändamålsenlig prissättning.

Till smittrisker räknas situationer där bolagets problem eller de risker som bolaget tagit smittar av sig till koncernens övriga bolag eller hela koncernen. Till denna grupp räknas även risker förknippade med moraliska risker (moral hazard), med vilka man avser situationer där risken, som ett av bolagen tagit med avsikt och på ett omoraliskt sätt, och förlusten till följd av den helt eller delvis överförs för att bäras av moderbolaget eller övriga bolag.

Risker för intressekonflikter uppstår då vissa koncernbolags eller hela koncernens intressen är inbördes motstridiga.

Koncentrationsrisker inträffar om en enskild motpart blir för betydande på koncernnivå, även om risken skulle vara inom tillåtna gränser för de enskilda bolagen.

Risker förknippade med administration beror på att en del av funktionerna har ordnats på koncernnivå och en del på ett enskilt bolags nivå. Skillnader i bolagens administrationssystem kan leda till koordinationsutmaningar och extra risker.

Hantering av grupprisker bygger på en tydlig koncernstruktur. Gruppriskens betydelse ökar vid invecklade ägarstrukturer. Dessutom baserar sig ändamålsenlig hantering av grupprisker på att affärsverksamheten planeras och följs upp på både enskilda bolags nivå och koncernnivå. Endast på detta sätt kan man säkerställa och följa upp utvecklingen av grupp målen och att de uppnås.

Hantering av grupprisker bygger också på att systemet för den interna kontrollen i hela koncernen, särskilt riskhanteringssystemet och tillsynen att följa bestämmelser och de anmälningsförfaranden som hör till dem har fastställts och genomförts logiskt och transparent. Olika aktörers roller och ansvar ska också ur koncernsynvinkel vara tydliga och definierade.

4 Solvenshantering

Med risktäckningskapacitet avses egna tillgångar som kan användas för att täcka förluster. Med riskvillighet avses hur stor risk

man är benägen att ta för att nå affärsverksamhetsmålen, dvs. hur mycket av de egna tillgångarna man är redo att binda till risktagningen. Med risktolerans avses hur mycket de egna tillgångarna får variera när man försöker uppnå affärsverksamhetsmålen.

Målet med risk- och solvenshanteringen i koncernen är att stödja uppnåendet av affärsverksamhetens mål och kontinuiteten i affärsverksamheten. Detta genomförs genom att säkerställa att de tagna riskerna är i rätt proportion till risktäckningskapaciteten, riskvilligheten och risktoleransen samt att skapa förutsättningar för en ostörd verksamhet även i händelse av oväntade förluster genom att identifiera de hot och möjligheter som påverkar affärsverksamhetsstrategin och övriga mål.

Den allmänna riskvilligheten och risktoleransen hanteras genom att sätta upp mätare och målgränser (s.k. riskbudgetering) för de mest betydande riskerna och för de kombinerade riskerna. De uppställda riskspecificerade begränsningarna ska effektivt begränsa riskprofilen, så att solvensen och risktagandet är under kontroll och stannar inom tillåtna gränser.

■ Styrelsens förslag till hur vinsten ska disponeras

Fennia Livs utdelningsbara medel var 61 517 421,74 euro. Bolagets vinst för räkenskapsperioden var 9 000 106,05 euro. Styrelsen föreslår för bolagsstämman att räkenskapsperiodens vinst används så att 1 500 000,00 euro delas ut som utdelning och att 7 500 106,05 euro överförs till tidigare räkenskapsperioders vinstmedel.

Helsingfors den 7 mars 2017

Mikael Ahlbäck

Matti Ruohonen

Eero Eriksson

Juha-Pekka Halmeenmäki

Antti Kuljukka

Seppo Rinta
verkställande direktör

Detta dokument på svenska är en översättning av den ursprungligt finska revisionsberättelsen. Endast den finska originala revisionsberättelsen är juridiskt bindande.

■ Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv

Revision av bokslutet

Uttalande

Vi har utfört en revision av bokslutet för Försäkringsaktiebolaget Fennia Liv (fo-nummer 1496059-8) för räkenskapsperioden 1.1–31.12.2016. Bokslutet omfattar koncernens samt moderbolagets balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys och noter.

Enligt vår uppfattning ger bokslutet en rättvisande bild av koncernens och moderbolagets ekonomiska ställning samt om resultatet av deras verksamhet i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut och det uppfyller de lagstadgade kraven.

Grund för uttalande

Vi har utfört vår revision i enlighet med god revisionssed i Finland. Våra skyldigheter enligt god revisionssed beskrivs närmare i avsnittet Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernföretagen enligt de etiska kraven i Finland som gäller den av oss utförda revisionen och vi har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för bokslutet

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för upprättandet av bokslutet och för att bokslutet ger en rättvisande bild i enlighet med i Finland ikraftvarande stadganden gällande upprättande av bokslut samt uppfyller de lagstadgade kraven. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta ett bokslut som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Vid upprättandet av bokslutet ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av moderbolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om man avser att likvidera moderbolaget eller koncernen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns skyldigheter vid revision av bokslutet

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida bokslutet som helhet innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller fel och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i bokslutet.

Som del av en revision enligt god revisionssed använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- Identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i bokslutet, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- Skaffar vi oss en förståelse av den del av moderbolagets eller koncernens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala

oss om effektiviteten i den interna kontrollen.

- Utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i ledningens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- Drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av bokslutet. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om moderbolagets eller koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i bokslutet om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om bokslutet. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett moderbolag eller en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- Utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i bokslutet, däribland upplysningarna, och om bokslutet återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- Inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernbokslutet. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för vårt uttalande.
- Vi kommunicerar med dem som har ansvar för bolagets styrning avseende, bland annat, revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den, samt betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat under revisionen.

Vi förser också dem som har ansvar för bolagets styrning med en bekräftelse om att vi har följt relevanta yrkesetiska krav avseende oberoende, och kommunicerar alla relationer och andra förhållanden som rimligen kan påverka vårt oberoende, samt i tillämpliga fall tillhörande motåtgärder.

Övriga rapporteringsskyldigheter

Övrig information

Styrelsen och verkställande direktören ansvarar för den övriga informationen. Övrig information omfattar informationen i verksamhetsberättelsen. Vårt uttalande om bokslutet täcker inte övrig information.

Vår skyldighet är att läsa informationen i verksamhetsberättelsen i samband med revisionen av bokslutet och i samband med detta göra en bedömning av om det finns väsentliga motstridigheter mellan informationen i verksamhetsberättelsen och bokslutet eller den uppfattning vi har inhämtat under revisionen eller om informationen i verksamhetsberättelsen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter. Det är ytterligare vår skyldighet att bedöma om verksamhetsberättelsen har upprättats enligt gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Enligt vår uppfattning är uppgifterna i verksamhetsberättelsen och bokslutet enhetliga och verksamhetsberättelsen har upprättats i enlighet med gällande bestämmelser om upprättande av verksamhetsberättelse.

Om vi utgående från vårt arbete drar slutsatsen att det förekommer en väsentlig felaktighet i informationen i verksamhetsberättelsen bör vi rapportera detta. Vi har ingenting att rapportera gällande detta.

Helsingfors den 10 mars 2017
KPMG OY AB

Petri Kettunen
CGR

Marcus Tötterman
CGR

Styrelse

Ordförande

Mikael Ahlbäck

industriråd, koncernchef
Ab Rani Plast Oy
Terjärv

Vice ordförande

Matti Ruuhonen

Filosofie doktor, SGF
Åbo

Medlemmar

Eero Eriksson

vice verkställande direktör
Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia
Helsingfors

Juha-Pekka Halmeenmäki

verkställande direktör
Invalidstiftelsen
Helsingfors

Antti Kuljukka

verkställande direktör
Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia
Helsingfors

Styrelsens sekreterare

Sanna Elg

direktör för juridiska ärenden
Ömsesidiga Försäkringsbolaget Fennia
Esbo

Fennia Livs förvaltningsorgan 1.1.2017

Revisorer

KPMG OY AB

Petri Kettunen
CGR

Alex Wahlroos
CGR

Revisorssuppleanter

KPMG OY AB

Tiia Kataja
CGR

Marcus Tötterman
CGR

Fennia Livs förvaltningsorgan 1.1.2017

Ledning

Seppo Rinta

verkställande direktör

Johanna Ahvenainen (Ledningsgruppens sekreterare)

bolagsjurist

Olli Hokkanen

direktör, IT

Ari Koskinen

direktör, kundservice, service- och produktutveckling

Päivi Ojala

aktuariedirektör

Aarni Pursiainen

placeringsdirektör

Kari Wilén

direktör, försäljning och marknadsföring

Fennia Livs förvaltningsorgan 1.1.2017

Läkare

Lauri Keso

medicine och kirurgie doktor, specialist i inre medicin och reumatologi

Fennia Livs förvaltningsorgan 1.1.2017